STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 05997

BAYM EYTS HA-DAAS

Hirsh Osherowitch

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

הירש אָשעראָוויטש

בײַם עץ־הדעת

הירש אָשעראָוויטש

בײַם עץ־הדעת

לידער

פאַרלאַג „ישׂראל־בוך"
הילפספאָנד פאַר ייִדיש־שאַפונג
תּל־אָביב, תשמ"א — 1981

HIRSH OSHEROWITCH / BAYM EYTZ-HADAAS

Poems

Publishing-House Israel-Book, Tel-Aviv, P.O.B. 1777

הירש אָשעראָוויטש / בײַם עץ-הדעת

לידער

פאַרלאַג „ישׂראל־בוך“, תּל־אָבֿיבֿ, רח׳ איתּמר בן־אבֿ״י 4

אַרויסגעגעבן מיט דער הילף פון

יידישן ליטעראַטן- און זשורנאַליסטן-פאַראיין אין ישׂראל

קרן תּל-אָבֿיבֿ לספרות ולאמנות

אליעזר פּינעס-פאָנד פאַר קולטור און ליטעראַטור

הילפספאָנד פאַר יידיש-שאַפונג פון קרן „ישׂראל-בוך“

©

כל הזכויות שמורות

Hirsh Osherowitch, 13 Byron str., 63 411 Tel Aviv, Israel

Printed in Israel 1981 נדפס בישׂראל

דפוס „אורלי“ פרידמן, רח׳ עקיבא איגר 8, טל. 332062

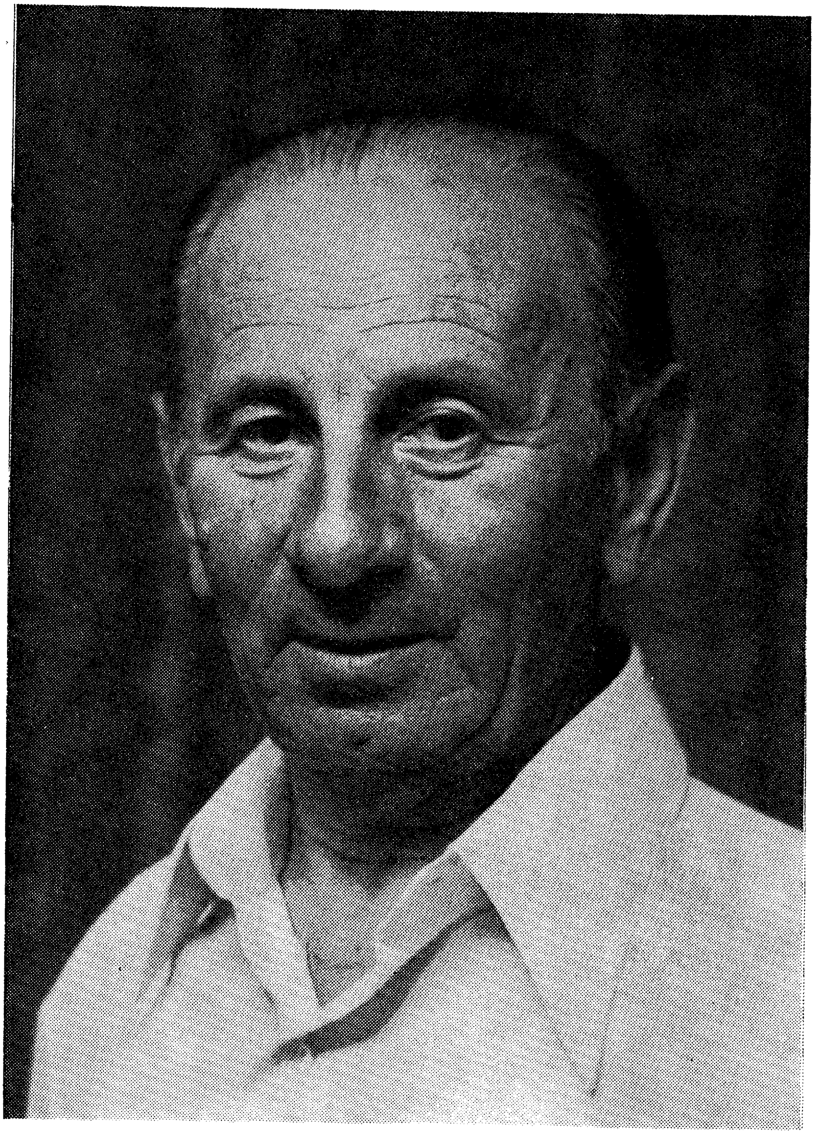

אין דאָזיקן בוך זײַנען, חוץ לעצטנס געשריבענע לידער, אַרײַן אויך פריִערדיקע, דהײַנו: לידער, וואָס זײַנען געבליבן מחוץ פון בוכטאָוולען, ווי אויך אַזעלכע, וואָס זײַנען בשעתּם אָפּגעדרוקט געוואָרן פאַרגרײַזט, און דער מחבר געפינט פאַר נייטיק צו ברענגען זיי אין זייער ריכטיקער פאָרעם.

דאָס דאָזיקע בוך איז אַ זאַמלונג פון כמעט דורכויס קורצע לידער.

װעגן מחבר

הירש אָשעראָװיטש איז געבױרן דעם 25סטן יוני 1908 אין פּאָנעװעזש (ליטע) בײַ זײַן פֿאָטער שלום, אַ שיפֿקאַנטאָר־אָנגעשטעלטן, און מוטער לאה (געבױרענע קאָרב). אין יאָר 1928, פֿאַרענדיקט די פּאָנעװעזשער העברעיִשע גימנאַזיע, קומט אָשעראָװיטש אָן אין קאָװנער אוניװערסיטעט לערנען יוריספּרודענץ. אין יאָר 1933 פֿאַרענדיקט ער דעם יורידישן פֿאַקולטעט. פֿון יאָר 1934 ביזן אױסבראָך פֿון דער צװײטער װעלט־מלחמה אַרבעט ער אין פֿאַרשײדענע צײַטונגען (די לענגסטע צײַט אין קאָװנער „די אידישע שטימע"). שױן דעם 22סטן יוני 1941 פֿאַרלאָזט ער קאָװנע, װאָגלט איבער פֿאַרשײדענע שטעט פֿונעם סאָװעטן־פֿאַרבאַנד (סאַראַטאָװ, נאָװאָסיבירסק, מאָסקװע און אַלמאַ־אַטאַ. אין דער לעצטער געפֿינט ער זיך כּמעט די גאַנצע צײַט פֿון דער מלחמה). סוף יאָר 1944 קערט ער זיך צוריק קײן ליטע און באַזעצט זיך אין װילנע. דעם 2טן יולי 1949 װערט ער אַרעסטירט און „פֿאַרמישפּט" אױף 10 יאָר פֿאַר „אַנטיסאָװעטישער, נאַציאָנאַליסטיש־ציוניסטישער טעטיקײט". נאָך 7 יאָר פֿאַרשפּאַרט זײַן אין פֿאַרשײדענע צװאַנגלאַגערן װערט ער (אין יוני 1956) באַפֿרײַט. ער קערט זיך צוריק קײן װילנע, װוּ ער פֿאַרנעמט זיך אױסשליסלעך מיט ליטעראַרישער שעפֿערישער אַרבעט ביז צום סאַמע טאָג פֿון זײַן עולה זײַן.

אָשעראָװיטש האָט אָנגעהױבן שרײַבן יונג, אָבער פּובליקירן זײַנע לידער אין דער פּעריאָדיק און אין אַלמאַנאַכן — ערשט אין יאָר 1934. אין יוני 1941 איז אין װילנע אָפּגעדרוקט געװאָרן זײַן זאַמלונג לידער „באַגינען". די אױפֿלאַגע פֿון דאָזיקן בוך איז אַרײַנגעפֿאַלן אין די הענט פֿון די נאַציס. אין יאָר 1947 איז אין מאָסקװע דערשינען זײַן בוך פּאָעמעס און באַלאַדעס „פֿון קלעם אַרױס". אין 1962 — דאָס בוך לידער און פּאָעמעס אין דער רוסישער איבערזעצונג „מײַן גוטער קליאָן"; אין יאָר 1964 איז אין װילנע דערשינען זײַן בוך לידער און פּאָעמעס איבערגעזעצט אין ליטװיש „דער האָניק פֿון דערקענטעניש". אין יאָר 1968 אין װילנע — דאָס בוך לידער און פּאָעמעס „די הײליקע טאָג־טעגלעכקײט" און אין יאָר 1969 אין מאָסקװע — דאָס בוך לידער און פּאָעמעס „זונענגאַנג". דעם 18טן נאָװעמבער 1971 איז הירש אָשעראָװיטש מיט זײַן פֿרױ רבקה (געבױרענע שמוקלער) עולה קײן ישׂראל. אין יאָר 1972 באַקומט ער די יעקב פֿיכמאַן־פּרעמיע פֿאַר ייִדישער ליטעראַטור, אין יאָר 1973 באַקומט ער די פּרעמיע פֿון פֿאַראײן פֿון ייִדישע שרײַבערס אין ישׂראל. אין זעלבן יאָר דערשײַנט אין י. ל. פּרץ־פֿאַרלאַג זײַן בוך לידער און פּאָעמעס „צװישן בליץ און דונער". פֿאַרן דאָזיקן בוך װערט אים אין ניו־יאָרק צוגעטײלט די יעקב גלאַטשטײן־

פּרעמיע. אין יאָר 1974 דערשײַנט אין תּל־אָביב אָשעראָוויטשעס פּאָעמע „מײַן פּאָנעוועזש" (אַרויסגעגעבן צוזאַמען מיט אַברהם שלאָנסקיס געמאַכטער איבער־זעצונג אין עברית — „פּוניבז׳ שלי"). אין יאָר 1975 דערשײַנט אין פֿאַרלאַג „המנורה" זײַן בוך לידער און פּאָעמעס „אין דער וועלט פֿון עקדות", וואָס ווערט פּרעמירט אין פּאַריז מיט דער זכריה גאַנאַפּאָלסקי־פּרעמיע. אין זעלבן יאָר ווערט אין פֿאַרלאַג „הקיבוץ המאוחד" אַרויסגעגעבן דורכן העברעיִשן שרײַבערס־פֿאַראיין אָשעראָוויטשעס זאַמלונג לידער איבערגעזעצט אין העברעיִש „אוחז הליל סכּין כּחולה" („עס האַלט די נאַכט אַ בלויען מעסער"). אין יאָר 1977 דערשײַנט אין פֿאַרלאַג „ישׂראל־בוך" זײַן בוך לידער און פּאָעמעס „געזאַנג אין לאַבירינט", וואָס ווערט פֿון דעם ייִדישן צענטראַל־קאָמיטעט אין מעקסיקע פּרע־מירט מיט דער פֿערנאַנדאָ כענאָ־פּרעמיע. אין יאָר 1977 באַקומט הירש אָשעראָ־וויטש די מאַנגער־פּרעמיע. אין יאָר 1979 דערשײַנט אין פֿאַרלאַג „רשפֿים" זײַן בוך „תּנך־פּאָעמעס" און אין פֿאַרלאַג „ישׂראל־בוך" — זײַן בוך לידער און פּאָעמעס „בלויע בומעראַנגען". אין יאָר 1981 ווערט אין פֿאַרלאַג „ישׂראל־בוך" אַרויסגעגעבן הירש אָשעראָוויטשעס בוך לידער „בײַם עץ־הדעת".

פֿאַרלאַג „ישׂראל־בוך"

תּל־אָביב, 1981

אונדזער צײַט

פּונקט ווי ס׳פּאָרן זיך אין ליד
די שורות די געגראַמטע,
קומען אויף אויף אונדזער צונג איצט
ווערטער טרייסטנדיקע מיט פּאַרסמטע.
עפּעס איז אַצינד אַ צײַט
פּאַר אויסטערלישע זאַלבענאַנדן —
ס׳גייען אום, ווי צווילינג־ברידער,
פּײַנדלעכסטע ווידעראַנאַנדן.

אַנטפּלעק מיר, גאָט!

איך האָב קיין ברודער ניט...

איך האָב קיין ברודער ניט.
ווי גוט איז אים:
ער דאַרף ניט זײַן קיין ייִד
אין אונדזער תּקופֿה —

ניט זײַן געמאָרדעוועט פֿון פֿײַנד,
ניט זײַן פֿאַרראַטן פֿון די פֿרײַנד,
און ניט פֿאַרדעקן פֿרעמדע זינד
מיט קעפּן אַ ניט שולדיקע עֶגלָה־ערופֿה.

איך האָב קיין ברודער ניט.
און וואָלט איך אים געהאַט,
ער וואָלט געפֿירט געוואָרן קיין פּאָנאַר
זײַן זויבער לעבן דאָרט פֿאַרלירן.

איך האָב קיין ברודער ניט.
איז דאַנק איך גאָט דערפֿאַר,
דעם גאָט וואָס — ווי אונדז ווײ —
אַן אַבֿ־הרחמים איז אויך פֿאַר די וואַמפּירן...

תּל־אָביב, יוני 1980

★

זעלטן עפּענען מיר אונדזערע נשמות:
אַלץ מיר טראַכטן, אַז צו קנאַפּ מע שאַצט עס אָפּ,
און מיר לאָבן זיך מיט אונדזער אייפערדיק בעלנות
רק צו שטעלן אויפן אָפּגעזונדערט זײַן דעם טראָפּ.

הייסט עס דען, אַז אַ נשמה טאָר ניט זײַן אַן אויפגעפּראַלטע,
און ניט גוט איז, אויב עס צוגווינטיקן נעמט אין איר?
כ׳ווייס ניט! אָבער די, וואָס דאַרפן ניט פון אמת זיך באַהאַלטן,
האָבן פײַנט אַ שטאָבע אויף אַ טיר.

יפו, סעפּטעמבער 1979

★

נעם ניט מיט צער אויף דײַן טעות
(סע לאָזט זיך ניט אויסמײַדן שוים),
און זאָל קיין פאַרדראָס דיך ניט נאָגן,
וואָס ס'פעלט דיר דער נייטיקער צוים
וואָס שיידט אָפּ דעם עיקר פון טפל,
און ס'נאַרט דיך דײַן זיכערע מאָס.

פאַרשטיי, אַז ס'איז מענטשלעכע טבֿע:
אי טאָן, אי זיך פרעגן: „צו וואָס?".

תל־אָביב, מאַרץ 1980

✶

די קופּקעלער אַש פֿון די טעג אויסגעברענטע
זיי ליגן ווי ס׳וואָלטן זיי אָנגעהויפּט קראָטן,
און ס׳גליווערן שעהען אַזוי ווי די ראָבן
וואָס שטאַרן פֿאַרבענקטע אויף פּראָסטיקע דראָטן.

ווער ווייסט, צי מיר זײַנען גאָר פּעזיק באַנעמען
אָט דאָס, וואָס מיר רײדן זיך אײַן, אַז מיר ווייסן,
ווער ווייסט, צי סע לעסטערט ניט אונדז יענע מידה,
וואָס אונדז אַזוי ליב איז מיט איר זיך צו גרייסן?

יפו, 1979

אַנטפּלעק מיר, גאָט!

אין מיטן נאַכט
האָב איך דערהערט: ס'האָט עמעץ זיך צעלאַכט,
און מיר געוואָרן איז אויף אים אַזאַ רחמנות, אַז כ'האָב געטראַכט:
כּײַ וואָלט ער בעסער שוין געוויינט,
וואָלט איך געמיינט,
איך קען אים העלפן... נאָר ער ט'געלאַכט
(דערצו נאָך אין אַזאַ אָ סומנער חשוונדיקער נאַכט!),
ניט אַנדערש — ער איז ניט בײַם זינען
און ער אין לאַכן זוכט דאָס אים שטאַרק נייטיקע געוויין געפינען...
און אַז ער ענדלעך האָט שוין אויפגעהערט צו לאַכן,
האָב איך דערשפּירט, מײַן מיטגעפיל נעמט זיך פאַרפלאַכן
ביז עס ווערט אויס פאַרדראָס און אויס רחמנות,
און איידעלע געפילן ווערן אומזיניקסטע זאַבאָבאָנעס...

אַנטפּלעק מיר, גאָט, מיט וואָס איז עבטער
ס'בײַטאָגיקע געוויין פון אַ בײַנאַכטיקן געלעכטער?!

תּל־אָביב, סעפּטעמבער 1980

*

שטראַליקע חלומות נאַשט מען,
אָבער זאַט ווערט מען פון שלעכטע.
גלײַכגילטיק צום איבערראַשט זײַן
שלעפּן מיר זיך אום פאַרשוועכטע.

אָ, ווי ליב ס'איז דאָס געווירבל
פון די רייצנדיקע מ אָ ד נ ע ס !
כאָטש דער טײַוול דרייט דעם צירקל,
איז פאַר אונדז דער קרײַז אַ גאָט-נס.

יפו, יולי 1973

✶

אין אונדזער אומדערמידלעכן געיעג נאָך פרייד
איז יעדער צווייטער טראָט קאַפּאַבל ווערן אַ פאַררעטער,
און ס'בראַוווע יאָגן זיך נאָך דעם וואָס עס פאַרגייט
ווערט אַ פאַרנאַרישט נאָכלויפן נאָך פאַלשע געטער.

פאַר וואָס? פאַר וואָס דאַרף זײַן באַשערט
סע זאָל דער ווילן אונדזערער אַ שׂונא זײַן פון אונדזער וועלן,
און פון די ביימער, וואָס מיר פלאַנצן זיי פאַר אַ גן-עדן אויף דער ערד,
זאָל ווערן האָלץ אויף אונטערהייצן נײַע העלן?...

תּיקו!
אויך פאַרן תּ ש ב י תּיקו!

תּל-אָביב, מאַרץ 1980

*

פֿאַרלאָשענע צײַט כאַפּט זיך אָן אַ מאָל ווידער
און ס׳לעבן אויף בילדער פֿון לאַנג שוין פֿאַרבלייכטע;
דערפֿילט די נשמה אַ מיסטישן ציטער,
און ס׳פֿלאַטערן מלאָסנע מחשבֿות צעווייכטע.

פֿאַרלאָשענע צײַט, אַז זי צינדט זיך אָן ווידער,
איז שאַרפֿער איר בראַנד און איר פֿלאַקערן וואַכער,
און כאָטש אינעם מחריבֿ זײַן איז זי געניטער,
זי הינטערן צוים פֿון די יאָרן איז שוואַכער.

און דאָך איז פֿאַרלאָשענע צײַט אַ סכּנה,
וואָס מיר זײַנען נוטה זי ניט צו דערשאַצן.
מיר טרעטן אויף ראַנדן, — לונאַטיקערס לאָמע, —
און פֿילן, סע ציט אונדז אַ שד פֿאַר די לאַצן...

תל־אָביב, מאַרץ 1980

✶

ס׳פאַלן בלעטער, ס׳פאַלן שטערן, ס׳פאַלט דער מוט,
האַרבסט פאַרקריכט אין טיפסטע פאַלדן פון נשמה,
און ס׳צעטראָגט אים איבער אַלע אָדערן דאָס בלוט
וואָס פון אלולדיקן וועלק־זשאַווער איז טמא...

כמורנע שטימונג — אַכזורדיקע בײַטש,
וויפל איז דער שיעור אַזוי אַ בייז צו שמײַסן ?
כ׳פרעג דיך, סומנע ! זאָג מיר, סטײַטש
דינסטו אַזוי ניכנעדיק דעם גורל בּעסן ?

מעגלעך טאַקע, אַז דו ביסט גערעכט,
און מיר, טיפּשים, גרײַזן וואָס מיר צו שטאַרק האָפן.
ס׳איז דאָך אָבער אַזוי מענטשלעך עבֿט,
איז דען רעכט פאַר דעם אונדז צו באַשטראָפן ?

תּל־אָבֿיבֿ, אַפּריל 1980

מיר זײַנען מענטשן נאַרישע...

מיר זײַנען מענטשן נאַרישע
און טרוימען רק פון גליק;
און אַז אַ מאָל ס׳דערבאַרעמט זיך
שוין איבער אונדז דאָס גליק,
און טוט אַ שמייכל ווארעמלעך,
אַ ווונק מיט פאַלשן בליק, —
מיר זײַנען מענטשן נאַרישע
און שמעלצן זיך פון גליק...

מאָסקווע, מאַרץ 1946

שולדגעפיל

איך ספק רק צי איך בין ווערט,
איך זאָל פון לעבנס גנאָד געניסן,
ווײַל דער וואָס האָט אויף אונדזער ערד
איין שפּרענקל נאָר אויף זײַן געוויסן,

איז שוין פון מענטש-אַלימפּ אַראָפּ,
אַרײַן אין מחנה פון נפילים.
ער איז ניט ווערט געניסן גאָב,
ס׳איז טרייף זײַן אויסדערוויילטקייט שפּילן.

איז ווי און שאַנד מיר, וואָס כ׳באַקום
וואָס אין דער אמתן מיר קומט ניט!
אַן אויסנאַרער איך וואָגל אום —
מער אומערלעך, ווי אומגעלומפּערט.

תל-אָביב, אַפּריל 1980

זינדיקייט

מער פון אַלץ קען איך זיך ניט פאַרגעבן
יענעם חטא, וואָס איך בין ניט באַגאַנגען.
אינעם ווילן ווילדוואַלד פונעם לעבן
טאָר מען ניט פאַרשעמען די פאַרלאַנגען.

מער נאָך פון די גיריקסטע נקמות
מאַכט די ריינע אומזינדיקייט דאָרשטיק.
ווײַך פון די אויך ווײַס-געקליידטע נאָנעס,
הייליק לײַב איז קראָקאָדיליש שאָרסטיק.

וויי צו דעם אַבי-אָבות-הטומאה!
צען מאָל וויי צו דעם אַבי-אָבות-הטיפּשות!
לעבן אין איין שרעק פאַר וועגן קרומע
איז אַ חטא אַ גרעסערער ווי קנײַפּן שיקסעס...

יפו, אויגוסט 1972

צו וואָס האָסטו באַדאַרפט אַליין זיך נאַרן?

צו וואָס האָסטו באַדאַרפט אַליין זיך נאַרן —
זיך אײַנרײדן, אַז ס'קאָן אַ נאַכט, פּונקט ווי דער טאָג, זײַן שיין?
האָסט דאָך געזען, ווי מרה-שחורהדיק סע ווערן די בולוואַרן,
ווען ס'ווערט פֿאַראַשט דאָס בלוטיקע פֿאַרגיין?

פֿאַר וואָס האָסטו נאָך אינעם זעלבן טאָג זײַן אויפֿגאַנג שוין פֿאַרגעסן,
אויף פּלומרשט-שׂימחהלער צעביטן אמתדיקע פֿרייד?
דער אייביקייט איז גליק, פּונקט ווי דאָס אומגליק, לאַנג דערעסן
(אַט די אַ סתּירה-רינגען פֿונעם לעבנס פּענטע-קייט).

פֿאַר וואָס? פֿאַר וואָס דערלאָזסטו, מע זאָל דאַרפֿן אַזאַ סך דיך פּרעגן,
און דו זאָלסט מוזן ענטפֿערן מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן קאָפּ?
וואָס פֿאַלט דיר אײַן פֿאַר סופֿן זיך צו שרעקן,
דו, וואָס געהערט האָסט שוין, אַחוץ דער נאַכטיגאַל,
אויך אַ קוקאַווקע און אַ ראָב?

ווילנע, יאַנואַר 1969

סע טרעפט...

סע טרעפט: דו שרײַבסט אַ ליד,
און פּלוצעם טוט זיך דיר אַ גליטש אַוועק די פּען
פון דעם בלויז דיר-אַליין-באַשערטן נוסח,
צערודערט עס אַזוי דײַן אָנגעגליט געמיט,
אַז דאָס אַרײַנפּאַלן אין פעלשונג
ווערט פאַר דיר אַ מוזזאַך.

סע טרעפט, סע טרעפט...
און יעדע שאַפונג
ווי אַ קימפּעטקינד
באַדאַרף מען היטן.
סע קען דאָך זײַן,
אַז בעת מען וואָרט צו וואָרט באַהעפט,
איז, חוץ דער שכינה,
אויך דער סמך-מם פאַראַן אין מיטן.

תל-אָביב, אויגוסט 1980

*

כ׳האָב אַזוי פיל לידער שוין געשריבן,
און איך ווייס ניט וואָסער ליד כ׳מעג רופן מײַנס.
עפּעס דאַכט זיך מיר, אַז יעדער דיכטער קען פאַרמאָגן
בלויז א י י ן ליד וואָס עס קען הייסן זײַנס.

בלעטער איך און בלעטער מײַנע לידער —
בלאָנדזשע אין אַ וואַלד וואָס כ׳האָב אַליין געפלאַנצט,
און די שורות, מעשׂה ווערגנדיקע ליאַנעס,
וויקלען זיך ווי שלענג אַרום מײַן האַלדז...

וואָס זשע טוט מען, האַר פון שירה, וואָס זשע טוט מען?
ווי געפינט מען רו פאַר מײַן צעספּקותדיקט געמיט?
עצהסט: ראַטעווען זיך — פונעם שורות-וואַלד אַנטרינען?
קען איך דאָך ניט איבערלאָזן מײַן ב ן - י ח י ד-ליד!

יפו, אָקטאָבער 1979

*

ווען איך האָב דעם מינדסטן טעות,
ווען כ׳באַגיי אַ שווערן גרײַז,
זע אין דעם איך אַ באַווײַז,
אַז אַ גראָדער אמת דאָ איז.

דאָך ווען פרײַ כ׳בין פון אַ פעלער —
כאָטש מײַן בליק איז דעמאָלט העלער —
טראַכט זיך: אפשר עס באַווײַזט,
אַז מײַן אמת איז פאַרגרײַזט ?...

ווילנע, מאַרץ 1957

★

ווײַל פֿאַר יעדן גרײַז פֿאַראַן עס איז אַ ו ו ײַ ל,
מעג איך פֿילן זיך באַפֿרײַט פֿון עול פֿונעם אַחריות.
כ'בין ניט פֿעיִק שטעלן טריט פֿון זיבן מײַל,
אָבער איטלעך טראָטל מײַנס אי אייגן איז, אי פֿרײַ איז.

כאָטש איך אומאויפֿהערלעך טרײַב פֿון זיך דעם גרײַז,
פֿיל איך, אַז מײַן מענטשלעכע ניט-שלמותדיקייט טוט צוריק אים רופֿן,
און דער פּשוטסטער און זיכערסטער פֿאַר דעם באַווײַז
איז מײַן שטענדיק זוכן טרייסט: אָט אין נזירות, אָט אין קופּל...

תּל-אָביב, מאַרץ 1980

אויספּאַרריכט כ׳האָב מײַנע גרײַזן...

אויספּאַרריכט כ׳האָב מײַנע גרײַזן,
בין געוואָרן איך פּאַרלאַטעט,
און פּאַרשוווּנדן איז מײַן גאַנצקייט
(מעג זײַן — די צעלעכערטע).

גיי איך מער ניט אום צעריסן,
דאָך איך פּיל, אַז עפּעס פּעלט מיר.
כ׳בין אַן אָרעמאַן געוואָרן —
פרעמדע פּליקער אויף מײַן איך...

מאַך איך מיר אַ בעטלער־טאָרבע,
הענג אַרויף זי אויפן אַקסל,
לאָז זיך גיין איבער די הײַזער:
„גוטע מענטשן, שענקט אַ גרײַז!"

שטויס איך אָן זיך רק אויף קאַרגע.
קלאַפּן צו זיי טיר און טויער:
„ס׳איז ניטאָ וואָס דיר צו געבן.
גיי זיך, קבצניוק, דײַן וועג!"

שלעפּ איך אום זיך, שלעפּ איך אום זיך
מיט אַ שנאָרערבליק אַ פּײַכטן,
און מײַן גרויע פּוסטע טאָרבע
ווערט אַלץ מערער אײַנגעדאַרט;

און אַט איז זי גאָר אויס בײַטל —
אויבעט זי איז שוין אַ לאַטע,
צוגעקלעפּט און צוגעשטאַנען
צו מײַן אויספּאַרריכטן איך.

ווי איך גיי, אַלץ מע באַקוקט מיר,
רק מע טײַט אויף מיר מיט פינגער,
און מע שאָקלט קעפּ, באַדויערט:
„נעבעך, נעבעך — אָן אַ גרײַז!"...

ווילנע, אָקטאָבער 1967

סרך־הכּל

ווען וואָלסט קענען זײַן אויף זיך אַ באַלעבאָס,
זײַן דער האַר איבער דײַן האַרץ און ווילן,
וואָלט ניט דאַרפֿן פּײַניקן דיך אַ פּאַרדראָס
וואָס דו מוזסט אַ לעבן לאַנג רק פּשרה שפּילן.

אָ, עס איז אַ פֿעלדזנפֿעסט געבאָט,
אַז דער מענטש, וואָס איז אָט מלאך און אָט חיה,
האָט אַ טבֿע, אַז ער קען ניט לעבן אָן אַ גאָט,
און ער מיט זײַן ניכנע זײַן איז זיך מחיה.

גאָט און מענטש זײַנען געפּאָרט צו גיין בײַנאַנד,
און זיי דאַרפֿן ניט געזען ווערן ווי כּלאַים;
אָבער אויך דער גרעסטער לעבנס-קינסטלער איז אַ דילעטאַנט,
אין די ראָלעס טראַגישסטע מע בלײַבט אַ קאָמעדיאַנט,
און מע לעסטערט גאָט, אויך זײַענדיק געטרײַ אים...

תּל־אָביב, מײַ 1980

סוף־כּל־סוף...

סוף-כּל-סוף איז דאָך קיין סוף גאָר ניט פֿאַראַנען.
וואָס זשע איז דאָס ציטערן אַזוי פֿאַר אים?
פֿון די קראַטערס פֿון צערוגזטע וווּלקאַנען
שפּאַרט אַרויס דער ערדקוילס סטראַשענדיקע שטים:

„מײַנע אײַנגעווייד באַגערן חרובֿ מאַכן וועלטן,
אַזש ביז צו אַן אומבּרענגען אויך זיך אַליין.
ס'בּענקט די לעבעדיקע היץ נאָך טויטע קעלטן,
ווי סע ציט דעם הייסן שטראַל צום קילן שטיין.

אַלץ, וואָס לעבט אויף מיר, איז ליב מיר און דערווידער —
כ'בּין די מאַמע און די שטיפֿמאַמע צו גלײַך.
דאָך בּין איצט כ'באַנעם נאָך ניט, למאַי מען אַזוי ציטערט
פֿאַר דער באַרג-אַראָפּיקייט פֿון לעבנסטײַך..."

יאָ, ס'איז סוף-כּל-סוף קיין סוף גאָר ניט פֿאַראַנען.
און אַן אָנהייב איז דען יאָ פֿאַראַן?
וואָס מער ס'דאַכט זיך אונדז, מיר אייגנוויליק שפּאַנען,
גייען מיר גאָר מערער נאָך אין שפּאַן.

תּל־אָביב, יוני 1980

אין טיפער פוטערפאַס פונעם זכּרון

*

יעדערער פון אונדז
קאָן זיך דערמאָנען:
נאַכט. אַ פּוסטע גאַס.
נאָר ע ר און די לבֿנה.

טאָ פאַר וואָס
איז ניט באַשערט די פרייד,
מע זאָל זיך געדענקען
מיט דער זון באַצווייט?...

גאָט, מע זאָל דערפון
כאָטש ניט באַדאַרפן דרינגען:
וואָס אַזוינס קאָן י אָ,
און וואָס קאָן נ י ט געלינגען!

ווילנע, פעברואַר 1957

נאָך ביז צום טאָג דעם הײַנטיקן

דאַכט זיך מיר, אַז ביז צום טאָג דעם הײַנטיקן
נאָך הוידעט זיך מײַן וויגל.

דאַכט זיך מיר,
מײַן דופק איז קיין אַנדער ניט,
נאָר גאָר אַ ק ל אַ נ ג ע ן - ש פּ י ג ל .

„טאַק! טאַק!
טאַק! טאַק!" —
איז ער מיך מזכּה
מיט שיפּרירטע בלומרשט-ענטפּערלער
אויף נאָגנדיקסטער פּראַגע...

דאַכט זיך מיר,
ס'איז דאָס אַוועקגעגאַנגענע
גאָר קיין מאָל ניט געווען צו מיר דערגאַנגען.

דאַכט זיך מיר,
אַז לעבן הייסט:
זײַן אַלע מאָל פֿון עפּעס-וואָס געפֿאַנגען.

„טאַק! טאַק!
טאַק! טאַק!" —
טאַקעט עס און טאַקעט...
אינעם אָנבליק פֿון דער אייביקייט
דערפֿילט מען זיך ווי נאַקעט!

ווילנע, אַפּריל 1970

פלוצעם קומט צו מיר מײַן יוגנט...

פלוצעם קומט צו מיר מײַן יוגנט
אין מײַן עלטער-זיידעס שפּענצער,
שטעלט צו מיר זיך מיטן רוקן
און פאַרשטעלט די שײַן פון פענצטער.

זי, וואָס האָט מיך לאַנג פאַרלאָזן,
ניט געוואָלט שוין מער מיך קענען,
שטייט איצט מאָדנע אָנגעבלאָזן.
שעמט זי זיך, צי מיינט פאַרשעמען?

ס׳שווײַגט מײַן יוגנט, דאָך איר שווײַגן
איז מיט רוגז אָנגעלאָדן.
כ׳פּיל, זי וואַרט איך זאָל פאַרבײַגיין,
אָנטרעטן איר אויפן שאָטן,

ווערט זי זיך אויף מיר אַ וואָרף טאָן
ווי אַ מאַרקהענדלערקע זידלען
(און אַ מאָל פלעגט זי דאָך וואָרקען
צאַרטער נאָך ווי ס׳קענען פידלען)...

יוגנט מײַנע, ווי געוואָרן
ביסטו עס אַזוי פאַרביסן?
ענטפערט זי מיט גיפט און צאָרן:
„פרעג דײַן פאַרעווען געוויסן!".

ווילנע, מאַרץ 1968

האָב איך ניט פֿאַרגונען זיך מײַן גוטע שטימונג...

האָב איך ניט פֿאַרגונען זיך מײַן גוטע שטימונג
און אַרויסגעשלעפּט פֿון מײַן פֿאַרוואַקסענעם זכּרון
אַ זינט יאָרן שוין פֿאַרטריקנטן פֿאַרדראָס.

איז אַרויס ער פֿון פֿאַרגעסונג,
און ווי נאָר, ווי נאָר אויף אים האָט
פֿרישע לופֿט געטאָן אַ ווייע,
איז ער לעבעדיק געוואָרן
און ט׳געגומען מיך דערקוטשען,
פּלאָגן, מאַטערן און וויי טאָן,
ביז ער אָנגעגאָסן בלײַ האָט
אין מײַן אָנקרייטיק געמיט.

האָב איך ניט פֿאַרליטן שוין מײַן שלעכטע שטימונג
און אַרויסגעשלעפּט פֿון מײַן פֿאַרוואַקסענעם זכּרון
אַ זינט יאָרן שוין פֿאַרדאַרטע פֿרייד.

איז אַרויס זי פֿון פֿאַרגעסונג,
און ווי נאָר, ווי נאָר אויף איר האָט
פֿרישע לופֿט געטאָן אַ ווייע,
איז זי באַלד אויף שטויב צעפֿאַלן,
און געקומען איז אַ בענקשאַפֿט
שווערערע נאָך פֿון פֿאַרדראָס.

ווילנע, יאַנואַר 1970

ניט ווי אַבֿרהם אָבֿינו...

אָפּגעטער פֿון לײם,
אָפּגעטער פֿון שטײן —
איר, װאָס איך אַלײן האָב אײַך באַשאַפֿן,
כ'בין שױן מער ניט אַזױ בלינד,
כ'בין שױן צײַטיק צו צעברעכן אײַך,
װוּ אָבער נעם איך די קראַפֿט
צו צעברעכן מײַן געװױנטשאַפֿט ?...

תּל־אָבֿיבֿ, מאַרץ 1980

*

איך קום צו זיך צו גאַסט
און כ׳פיל, אַז כ׳בין אַ שלעכטער מכניס-אורח.
און אפשר קום איך גאָר אַ דעזערטיר,
וואָס וויל פון זיך אַנטלויפן
און מיינט, ער וועט בײַ זיך
דעם נייטיקן אַזיל געפינען ?
אַזאַ אָ נאַר !

תל-אָביב, אויגוסט 1980

איך — קעגן זיך

איך קאַמף מיט זיך
איך קריוודע זיך,
וואָס צווינגען זיך,
באַהערשן זיך,
באַזיגן זיך
פאַרוואָר איך זיך.

אַפילו ק ע ג ן זיך —
אויך מיטן זיך...

ווילנע, יולי 1964

אָנהייב

ווי די פרייד וואָס פליט אָן פליגל,
ווי דער צער וואָס דריקט אָן וואָג,
הייבט אַרויס זיך פון מײַן וויגל,
קומט צו מיר מײַן ערשטער טאָג.

פלוצעם שטייט ער פאַר מיר ווידער!
נאָך פאַרטאַכלעוועטע יאָר
נעמט אַדורך אַ העלער ציטער
מײַן פאַרקאַלטבלוטיקטע וואָר:

אײַנגעשלאָפענע חלומות
ווערן ווידער אַ מאָל וואָר,
אָפּגעדראָשענע רעיונות
ווערן ראָוי נײַקייט־שבֿח;

און ס׳געשעט אַזוי (איך ווייס איצט —
ס׳איז מיר מער ווי קליפּ און קלאָר),
ווײַל אין יענעם טאָג ט׳געבראשיתט
אויך פֿאַר מיר גאָטס „יהי אור!״...

ווילנע, אָקטאָבער 1957

אין מײַן קינדהייט פלעג איך היטן —
וועלן אויפכאַפּן די ווײַלע —
י ע נ ע רגע, ווען כ'שלאָף אײַן.
איצטער האָב איך דאָס געמיטן;
איצטער מאַטערט מיך די שאלה:
ווי קומט מענטש אין האַרץ אַרײַן?

אָקערשט ביסט נאָך מיר אַ פרעמדער,
ס'פאַלט מיר גאָר ניט אײַן צו קלערן,
כ'זאָל אַ מאָל דיך וועלן זען.
באַלד — צו דיר שוין אַ געווענדטער —
כ'וואַרט... און ס'בענקט זיך מיר ביז טרערן...
ווען און ווי איז דאָס געשען?

ווילנע, דעצעמבער 1957

האָוועניש

ניט צופרידן כ׳בין מיט מײַן צופרידנקייט,
כ׳בין צופרידן מיט מײַן ניט־צופרידנקייט.
דריי איך זיך, פונקט ווי דאָס הינטל
וואָס ט׳אַרײַנגעכאַפּט זײַן עק אין פּיסק.

אין מײַן אומרויִקייט דער צעזאָטענער,
אין מײַן רו אויף שטויב צעשאָטענער
באַלעבאַטעוועט אַ קידער־ווידערניש
וואָס מיט פרייד יעטווידע פרייד פאַרוויסט...

דריי איך אום זיך, ווי דאָס הינטל דאָס באַנומענע,
יאָג מיטן אַוועקגעגאַנגענעם דאָס אָנגעקומענע,
טרייסט זיך מיט דער שפּיל
פון פאַנגען זיך אַליין;

און מײַן לעפּיש הינטיש יאָגעניש,
און זײַן טרײַבפעדער —
דאָס מענטשלעכע פאַרבענקטע נאָגעניש
וועלן שוין אַ פּנים קיין מאָל,
קיין מאָל ניט פאַרגיין...

ווילנע, יולי 1966

איך און דו...

אין די בראַנדזענע פאַרנאַכטן,
ווען געבוירן ס'ווערט די רו,
אַזוי גוט עס איז צו טראַכטן:
ווער בין איך און ווער ביסטו?

אין דער וועלט אַזוי פיל וועלטן
(יעדער מענטש — אַ גאַנצע וועלט).
ס'דוכט, אַז אָפט, און דאָך נאָר זעלטן
אונדז אַ צווייטנס וועלט געפעלט.

טאָ ווי קאָן עס דען געמאָלט זײַן,
דו זאָלסט זײַן מיר אַזוי נאָ'נט?
איך בין ניט ווי כ'האָב געוואָלט זײַן,
ניט ווי איך האָב זײַן געקאָנט;

דו ביסט ניט ווי כ'האָב פאַרטראַכט דיך
ערגעץ ווען און ערגעץ ווו,
טאָ פאַר וואָס זשע פאָרט אַלץ ס'טראַכט זיך:
ווער בין איך און ווער ביסטו?...

יעדער שאָטן איז אַ בענקען
נאָך דער שײַן וואָס איז פאַרשטעלט.
ווי זשע זאָל מען ניט געדענקען
דאָס וואָס אונדז אַ מאָל באַהעלט?

ווי זשע זאָל איך ניט אַלץ טראַכטן,
אַז עס מוז אַזאַ נאָך זײַן,
וואָס נאָך איר אין די פאַרנאַכטן
מוז מען בענקען ווי נאָך שײַן?

קאָן דען זײַן, איך זאָל ניט אָנען
דאָס וואָס לאָזט מיך ניט צו רו?
פיל איך, אַז איך בין פאַראַנען,
מוז איך טראַכטן: „ווער ביסטו?".

ווילנע, אַפּריל 1946

גורל

כ׳האָב געזוכט דיך אין דער גאַנצער שטאָט;
אין אײן בוידעמשטיבל ניט אַרײַנגעקוקט,
ביסטו דווקא דאָרט געווען...

גורל מײַנער, גורל!

בין אַוועק איך זוכן דיך איבער דער וועלט,
אומעטום איז דײַן געשטאַלט געגאַנגען מיר פאָרויס,
דאָך אין ערגעץ ביסטו ניט געווען...

גורל מײַנער, גורל!

האָב איך אַ פּאַרמאַטערטער אַראָפּגעלאָזט זיך אויף אַ שטײן —
מיד פון שטענדיק זען דיך פון דער ווײַט,
מיד פון תּמיד נאָר באַשאָטנט זײַן, אַנשטאָט — באַשײַנט...

גורל מײַנער, גורל!

זיץ איך אויפן שטײן — אַ גרויער און אַ האַרטער פּונקט ווי ער;
שטענדיק ניט געפינען איז אַ שווערער גזר,
שטענדיק מוזן זוכן איז אַ לוין...

גורל מײַנער, גורל —
צווילינג-ברודער גורל!...

ווילנע, אַפּריל 1960

עלעגיע

כ׳האָב געהאָפט דיר זען מיט גרויע האָר,
וועט עס אָבער קיין מאָל שוין ניט ווערן וואָר! — —
— — — — — — — — — —

וועל איך אָנשעפּן אַן עמער בלויע נאַכט
פון דער צײַט, וואָס כ׳האָב מיט דיר פאַרבראַכט,

און זיך אָפּגיסן דערמיט און בלײַבן שטיין
אויף דער אייביקייט — אַ שווערער בלויער שטיין,

און כ׳וועל גליווערן און טראַכטן וועגן דיר,
וועגן מַלאָכישן גלעט פון דײַן באַריר...

נאָוואָסיבירסק, 10.11.1941

ערגעץ שפּילט אַ פֿידל בײַ דער נאַכט

אַ פֿידל שפּילט — די סטרונעס װײנט,
דערמאָנט מיר װײַטע יאָרן,
װאָס פּופּציק יאָר שױן װי איך מײן,
אַז כ׳האָב זײ אָנגעװאָרן.

דער פֿידל װײנט — אָט ער גײט אױס
פֿאַרסירעפּט און צעצװיגן.
דוכט זיך, דער אָטעם פֿון אַ הױז
איז עס אַרױסגעפֿלױגן,

און אַ פֿאַראָבֿלטע בלײַבט שטײן
די שטאָט אָן פֿידלס װײנען;
די גאַס — אַלײן, און איך — אַלײן,
אַ גאַנצע װעלט — אַלײנען...

געהערט כ׳האָב פֿאַר די פּופּציק יאָר
די בעסטע, דוכט זיך, פֿידלערס,
נאָר פּלוצעם איצט מיר דוכט זיך גאָר,
אַז אָט ד ע ר לאַקרעץ-לידלער,

נאָר ער אַלײן מיט זײַן געװײן,
געשמאַקלאָזיקן קלאָגן
פֿאַרמאָגט דעם שלמותדיקסטן חן,
האָט סאַמע שײנס צו זאָגן.

און באָטש ס'איז צוּעוודיק זײַן כליפּ —
אי לאַקרעצדיק, אי גליטשיק,
איז ער מיר אַזוי פֿײַנלער ליב —
מײַן קינדהייט גלעט זײַן סמיטשיק...

ווילנע, אַפּריל 1957

דער קלאַוויר

ליגן דאָ עס מײַנע טעג און נעכט
אויסגעלייגטע אין איין ריי
אין אַזאַ משונהדיקן סדר ?

יעדער טאָג פֿאַרמאָגט זײַן שטים,
יעדע נאַכט — איר אייגן קול ;
אַלע קלאַנגען — שכנותדיקע,
קרובֿישע, ניט-זעלבע.

כאַפּ אַ טאָג איך פֿון איין ברעג
און באַגלייט אים מיט צוויי נעכט.
נעם דערנאָך אַ ווײַטע נאַכט
און איך טו זי
מיט אַ מחנה טעג פֿאַרהילכן.
כאַפּט זיך אויף אַ מאָדנע וועלט,
ווי געריכט ס׳וואָלט זיך דאָס אײַז
און אַוועק עס וואָלט דער טײַך פֿון לעבן...

ברויזט די דורכגעמישטע צײַט —
קינסטלעכער ליכט-חושך-בײַט,
דאָך דאָס לעבן, ווען ס׳ווערט אויפֿגערודערט,
איז נאָך מער נאַטירלעך...

טאָג און נאַכט —
נ אָ ר טאָג און נאַכט,
און אַזוי פֿיל ווערט פֿון זיי געמאַכט,
ביז עס פֿאַלט אַראָפּ דער שוואַרצער דעק
און האַקט אַלץ איבער....

ווילנע, מאַרץ 1963

טרייסט

ווײַל עס איז אַ טרייסט בנימצא
דאַרף דאָך גרינגער זײַן די צרה.
דאָך אויף דעם זיך צו פאַרלאָזן
איז באָדײַ עבֿודה-זרה.

מיינסט, די טרייסט איז אַ ראַטוניק?
ניין, זי איז דער טעמפּער ווינקל,
וווּ דו קומסט זיך אויסבאַהאַלטן
און באַקומסט אַ טוכלען ווינטל...

תּל-אָביב, מאַרץ 1980

אָסור...

אָסור אויב איך ווייס פאַר וואָס
לוסט איז אָפּט פאַרבאָטן,
און אויף גרינקייט פונעם גראָז
פאַלט אַ שוואַרצער שאָטן.

אָסור אויב איך טראַכט, אַז כ'וועל
עס אַ מאָל באַנעמען:
הלמאַי בשעת ס'איז העל
שטאַרקט זיך דאָס זיך שעמען.

אָסור אויב איך רייד זיך איַין,
אַז איך בין צופרידן
וואָס איך האָב מיַין אומרו-ברי
אויף רופראָסט אויסגעביטן...

יפו, אָקטאָבער 1972

*

אויב אין טיפער פוטערפאַס פון מײַן זכּרון
ליגן אָנגעזאַמלט לאַנג שוין אויסגעוועפּטע יאָרן,
איז עס ניט דערפאַר, וואָס כ׳בין קמצניש גיריק,
נײַערט ווײַל איך קראַנק בין אויף נאָסטאַלגיע-ליריק.

גוט איז וואָס די בין-השמשות-שעה טוט אונדז פּאַרטרויען,
אַז עס איז אַ זכות, און ניט קיין שטראָף, ניט קיין נסיון,
וואָס דאָס גרויע ווערט קאָליריק אין זכּרון
און דאָס שלמות בענקט נאָכן אַמאָליקן חסרון.

ווילנע, אָקטאָבער 1968

*

דער מינדסטער געדאַנק
האַלט, אַז ער איז דער עיקר,
און עס איז אַ חיובֿ
פֿאַר אים זיך צו בוקן.
דאָך מיר איז מער ליב
דער קאַפּריז — דער אָ שיכּור
וואָס איז ניט ביכולת
אַ ניכטערער קוקן...

ס'קען זײַן, איך באַגיי
סאַמע נאַרישסטן פֿעלער,
און ס'וואָלטן קפּדנים
פֿאַר דעם מיך גאָר שמײַסן,
נאָר כ'ווייס: דאָס ז ע ן העלער
באַטײַט ניט ז ײַ ן העלער.
אָ האָב ניט פֿאַראיבל,
דאָגמאַטיקער כּעסן!

ווילנע, דעצעמבער 1970

*

ס'איז רעכט, ווען מע זאָל
אויף דער זון קוקן קאָנען,

מע וואָלט זי גאָר זען
ווי מע זעט די לבֿנה:

אַ טרויעריק, גלײַכגילטיק,
לעקישדיק פּנים.

דאָך איצט זי פּאַר אונדז איז
דער טראָפּ פון דער וועלט;

די שײַנונג
דעם שײַנערס חסרונות פֿאַרשטעלט.

ווילנע, אָקטאָבער 1966

די זון, נעבער...

איך האָב רחמנות אויף דער זון ווען זי פֿאַרגייט.
עס פֿלעגט זי אַזאַ שווערע בושה,
אַז ניט נאָר זי אַליין ווערט רויט —
דער גאַנצער פֿערלדיקער מערב פֿלאַקערט...

נאָר אויך קאַיאָר איז מיר אַ צער אויף איר.
זי ברעכט די נאַכט, באַשאַפֿט אַ טאָג,
און שטײַגנדיק אַ יונגע, רייטלט זי זיך ווידער:
ווײ-ווײ, זי איז אַ מאָל פֿאַרגאַנגען!...

ווילנע, מאַרץ 1967

מענטש קעגן דער זון

ווי זאָל מען אַזוינס פֿאַרשטיין?
ווי אַ גרויסער טעלער ביסטו קליין,
און אַזוי פֿיל היץ, אַזוי פֿיל שײַן!
ווי קען עס זײַן?

פֿון מײַן קינדהייט אָן איך זע דײַן גאַנג.
זינט כ'געדענק זיך, טוט מיך שטענדיק באַנג,
וואָס איך קען ניט אָנקוקן דיך גראָד,
און די גרעסטע קלאָרקייט בלײַבט אַ העלער סוד...

אין אַ גרויסן וואָלקן ביסט אַרײַן.
פֿון די זײַטן זײַנע פֿינגערט זיך דײַן שײַן.
און אַז וועסט אַרויס באַלד פֿון דער גרויער ציך,
וועסטו כאָטש באַמערקן מיך?

ווילנע, אָקטאָבער 1963

צווישנצײַט

אין גרויען טוך פון דעמער-שעה
פֿאַרקוטעטע די גאַסן.
ניטאָ קיין מער באַקוועמע שעה
וואָס זאָל פֿאַר ספֿקות פּאַסן,
ווי די וואָס איז ניט-טאָג, ניט-נאַכט,
ניט-פֿינצטערניש, ניט-העלקייט,
ווען ס'איז דערשטיקט זונס רויטע פּראַכט,
און ס'גילט לבֿנהס געלקייט.

איז אָט דערמאָנט זיך מיר:
בײַ טאָג געטאָן איך האָב, וואָס גוט איז,
דאָך איצט מײַן האַרץ זאָגט מוסר מיר:
„אַזאַ מין זאַך, ווער טוט עס?",
און כ'ווייס ניט, צי מע טוט ניט גוטס,
צי איך האָב ניט געטאָן עס...
נאָר ספֿקות אומקלאָרע אַ טוץ,
ווי נעבטיקע לבֿנות
זיי שטייען פֿאַר די אויגן מיר,
אַז ס'ווערט די גרויקייט גרויער.
כ'דערפֿיל דעם גליטשיקן באַריר
פֿון צווישנצײַטן-טרויער...

ווילנע, אויגוסט 1957

אַ זומער־אָוונט

שאָקלען די נאַסטורציעס מיט די קעפּלעך —
שטימען אײַן מיט אַלץ
וואָס ס'זאָגט דער ווינט.

שמייכלט די לבֿנה,
ווי סע פּאַסט זיך פֿאַר אַ טיפּשה
בעת איר דאַכט זיך,
אַז זי לויב פֿאַרדינט.

און די פּרעש מיט אויפֿגעפּראַלטע געמבעס
קלימפּערן אַרײַן אין חושך:
„קאַרג! קאַרג! קאַרג! קאַרג!"

לײַטזעליקע שטייען דעמבעס,
אַ צופֿרידענער — דער באַרג,
מער ניט זיי, די גליטשיקע, איז קאַרג
וואָס דער גורל זיי באַשערט!

און זיי קוויקן זיך אין וואַסער,
און געניסן אויף דער ערד...

ווילנע, פֿעברואַר 1967

לבֿנה

פֿאַרגיב דער לבֿנה
איר נאַרישן שמייכל,
די פֿרייד, וואָס דאָס גליק
צו באַשײַנען געהערט איר.

פֿאַרגעס ניט,
ווי זי איז געהאַנגען אַ בלייכע,
באַשיידן געוואַרט
אויף איר שעה דער באַשערטער.

ווילנע, אָקטאָבער 1963

אַ לבָנה-נאַכט

בײַ דעם צעפּאַלענעם אויף שטיקער ווײַסל
הענגט דאָס געלבל גאַנץ און שטײַף.
און איך האָב ניט געזען דאָך גאָר קיין איי,
פון וואַנעט איז עס אַלץ געקומען?

די שוואַרצע ריזן-שיסל הויערט מיטן מויל אַראָפּ,
און דאָך אַלץ האַלט זיך, גאָרנישט פאַלט אַרויס.
דער צווייטער ווונדער
איז נאָך איבעראַשנדיקער פונעם ערשטן.

אַ זע: די שטיקער ווײַסל האָבן זיך צונויפגעשמאָלצן.
זע-זע: דאָס גאַנצע ווידער איז אויף שטיקער זיך צעפאַלן,
נאָר בלויז דאָס געלבל איז, ווי פריִער, גאַנץ און שטײַף;
צי איז עס דאָס באַשטייזקע וואָס אינעם לעבן?

און סודותדיקער ווערט דאָס גרויסע איי — די וועלט —
וואָס כ'האָב עס קיין מאָל, קיין מאָל ניט געזען אין גאַנצן,
און וואָס איך גלייב, אַז איצטער זײַנע אינגעווייד איך זע:
זײַן געלבל וואָס איז שטײַף, זײַן ווײַסל וואָס זיך ענדערט...

איך שטיי און קוק, און קוק... די נאַכט ווערט אָן איר האַפּט,
אַ פלאַקער שפּאַרט אַרויס, ס'ווערט ראָז די שוואַרצע שיסל.
כ'באַטראַכט אַלץ פון דאָס נײַ און איך דערזע שוין: ס'הענגט
דאָס געלבל פון בײַ נאַכט — אַ שטיקל ווײַסע שאָלעכץ...

ווילנע, אַפּריל 1960

לויב

פּיצלער שטערן און לבֿנה
מיטן זאַפּרען-געלן פּנים,
ווי אַזוי איז אײַך געלונגען
איר זאָלט זײַן אַזוי באַזונגען,
ס׳זאָלן אַכפּערן אײַך דיכטערס
מער נאָך ווי די שאַרפסטע ליכטער —
ווי דעם בליץ און ווי די זון?

קוקט לבֿנה נאַריש-פרום,
גלאָצן שטערן און זיי שווײַגן.
פּלוצעם ערגעץ פון די צווײַגן
און די נאָדלען די יאַדלאָווע
רופט זיך אָפּ אַ שטאַרע סאָווע:
„יאָ, מע זינגט ,לבֿנה... שטערן...׳
מיינט מען עס דען זיי באַערן?
מע באַזינגט עס דאָך די נאַכט —
זי, וואָס זעעוודיק מיך מאַכט"...

ווילנע, יאַנואַר 1957

שלאָפּלאָזיק...

אַ האַלבע לבֿנה,
אַ פולע לבֿנה,
צי איז דען אַ חילוק ?
אַלץ איינס איז דאָך נאַכט.

פאַרקראַמף דײַן נשמה,
מאַך טויב דײַן נשמה,
צי ס׳הוליעט דער ווינט,
צי ער גוטמוטיק לאַכט.

סע שטאַרן די שעהען —
פאַרשטעלטע ניטאָען,
וואָס זײַנען פאַראַנען
צו זײַן נאָר אַ שטראָף.

אַ פולע לבֿנה,
צי האַלבע לבֿנה — — —
אַ פוסטע נשמה,
פול בענקשאַפט נאָך שלאָף...

יפו, פעברואַר 1979

*

רײַב איך אַ הײַפּעלע שײַן אין די דלאָניעס —
גאָרנישט פֿאַרבלײַבט!
גאָרנישט פֿאַרבלײַבט!

פּײַניקט מיך ספק: וואָס האָב איך צעריבן?
אפשר די צײַט?
אפשר די צײַט?

טו איך אַ גלעט מיט די פֿינגער די שלייפֿן —
פֿון אָדער דעם שלאָג,
פֿון אָדער דעם שלאָג.

קוק איך אין שפּיגל, געפֿין אין די פּאות
פֿעדעמלעך טאָג,
פֿעדעמלעך טאָג...

ווילנע, סעפּטעמבער 1965

אַ נאַריש מעשׂהלע

אין פרעמדן ערגעץ-ווו — פון אַלע ערטער ווײַט,
אין אַ פאַרוואָרפענער פאַרהוילענער מדינה
באַגעגנט האָבן זיך צוויי סתּירהדיקע שטיקלעך צײַט —
אַ ווײַסע ווינטער-שעה, אַ זומער-שעה אַ גרינע.

געוואָרן איז אי קאַלט, אי וואַרעם אינעם ווײַטן קאַנט
און צווייזק שיין איז מיט אַ מאָל דאָרט אַלץ געוואָרן.
געשטראַלט, געלויכטן האָט דער זאַלבענאַנד-ווידעראַנאַנד,
אַז ס'האָט די זון אַליין זיך אַזש פאַרלאָרן:

גענומען האָט זי אומוואָגלעך אַרויף, אַראָפּ —
אָט אויף איר ווינטערהייך, אָט אויף איר זומערהייך פאַרקראָכן.
פאַרדרייט האָט זיך דער זון איר פײַערדיקער קאָפּ,
געלאָפן איז זי און די שטראַלן-פינגער זיך געבראָכן...

אין ערגעצלאַנד, אין זומער-ווינטערדיקן ערגעצלאַנד
אַ ניכטערע געזעצטע זון געוואָרן איז צעטומלט.
אין ערגעצלאַנד, אין שיינעם אויסגעלויבטן הער-גאָטס-לאַנד
געשען איז עס אין אַ צערודערטן אַנומלט...

ווילנע, מאַרץ 1967

הי־גערוואָרענער ניט־הי

דיכטונג

ווי שיפּעלער לאָז דײַנע ווערטער
אַוועק מיטן שטראָם פונעם ריטעם,
בײַט הונדערטער מאָל זיי די ערטער
און צווייפל צי האָסט ניט פאַרביטן...

רײַס זיי פון צונג אָפּ, ווי פּיאַווקעס
וואָס האָבן דאָס בלוט דיר געזויגן.
וואַרף זיי ווי שיכּורע דוקאַס
דער ניכטערער וואָר אין די אויגן.

מעגן זיך צאַפּלען די זאַצן
אַזוי ווי צעשניטענע שלאַנגען,
מעגן ווי קנאַספּן זיי פּלאַצן
און שווער זײַן ווי צײַטיקע זאַנגען,

גיב זיי די פרײַהייט געגאַרטע
נאָך דעם ווי דו האָסט זיי געבונדן.
האַרטע שמיד איבער אין צאַרטע,
דערמיט, וואָס פאַרוווּנדיקסט, היילן וווּנדן...

ווילנע, אַפּריל 1966

*

ס'האָט פּלוצעם ווידער אַ מאָל מיר אַ טראַג געטאָן מײַן ערשטער טראָט,
און איך אַוועק בין גיין אַ שליחות וואָס איך קען עס ניט פאַרלײַדן.
אַ שקרן האָט מיר צוגעשאַרט זײַן נײַעם פאַלשן גאָט,
און מיר האָבן געפעלט סײַ אײַנפאַל און סײַ כּוח אים צו מײַדן.

האָב איך געפלאַטערט קעגן אים און זיך געבוקט
(אַ מאַריאָנעטקע וואָס מע ציט זי פאַרן שטריקל),
צעטראָגן-אומבאַהאָלפן אַרום זיך געקוקט,
ניט מיטן אויג בלויז, מיטן גאַנצן לײַב צו אים געשיקלט...

ווי לאַנג ? ווי לאַנג נאָך וועל איך נאָכשלעפּן זיך נאָך אַ פרעמדן טרוים
און ניט געדענקען דאָס וואָס דאַרף אַ לער מיר ווערן ?
ווען נאַכט איז לויג, ווען טאָג איז שוים,
וואָס טויג דאָס זשעדנע חשקן זיי צו פאַרמערן ?

און ווי געשעט עס, וואָס איך בין נאָך אַלץ דער לײַכטגלייביקער כניאָק
וואָס איז ביז צו דעם טאָג דעם הײַנטיקן נאָך ניט דערגאַנגען,
אַז דער וואָס טוט אַרויף זײַן אמת אויף אַ וועגטקע-האָק,
האָט דאָך דערמיט ז י ך ג ו פ א אויפן האָק געפאַנגען ?...

יפו, אויגוסט 1979

יענער וואָלקן...

יענער וואָלקן, וואָס איך האָב זיך איצט אין אים דערמאָנט,
האָט געהאַט שוין אַלע זײַנע דונערן אַרויסגעדונערט,
נאָר צי האָט עס געבן פּרייד געקאָנט,
אַז עס איז געווען דאָך אויך שוין אָפּגעזומערט.

און ס'איז שוין קיין חילוק ניט געווען:
מיט אַ דונער ווייניקער צי מערער —
אַזאַ צײַט, ווען מיט אַ מאָל מען זיך דערפּילט,
ווי מע זײַן וואָלט קעגן אַלץ וואָס רעכט איז אַ פאַרשווערער,

און מע זיצט אַנטמוטיקט און פאַרשטאַרט,
ווי די קראַנקע שוואַלב, וואָס איז אַליין אין ווינטערלאַנד פאַרבליבן,
און אַנשטאָט אַמאָליקער צעפלאַקערטער אַלצדאַרפיקייט
איז געקומען טשאַד פון אומצופרידנקייט און איבל.

יענער וואָלקן, וואָס האָט דעמאָלט מיך לגמרי ניט געאַרט,
האָט איצט פּלוצעם אָנגעהויבן מײַן זכּרון פּלאָגן
און האָט מיר מיט רישעותדיקסטער שאַדנפרייד דערמאָנט,
אַז די צוועלפטע שעה איז ניט מחויבֿ פּונקט אום צוועלף צו שלאָגן...

תל־אָביב, אַפּריל 1980

*

סע טרעפט, אין עפּעלע כאַפּט זיך אַרײַן אַ וואָרעם נאָגן,
און דו, ניט וויסנדיק דאָס, מאַכסט אויף אים פּרום שהחיינו.
ווי קענסטו אַזאַ ברכה דורכגעפּרעסענע פאַרטראָגן,
דו — דער וואָס האָט דאָס רעכט צו גאָט צו זאָגן: אַתּה בחרתּנו?

מײנסט, דאָס איז נוקם זיך אין אונדז די זינד פון חווהן אונדזער מוטער,
דעם טאַטע-אָדמס מיטגעניסן פון דער ניט-דערלויבטער פּרי?
און מהמות לײַכטזיניקייט פויל-באַקוועמער און באַרוטער
פאַרגעסן מיר, אַז ס׳קען ניט בלײַבן אומבאַשטראָפט אַזאַן עבירה?

ניין, ס׳איז ניט שטראָף. באַנעם דאָס קלאַפּן ניכטערע פון לעבנס דופק:
פונקט ווי דער מענטש געניסן טאָר, סע טאָרן אויך די ווערעם!
וואָלסט שוין געדאַרפט אַנטוויינען זיך פון זען אַלץ אויבנאויפיק
און מיט אַ שטאָלצער פשרהדיקייט דער נאַטור געטרײַשאַפט שווערן.

תל־אָביב, אויגוסט 1980

★

האָב איך זיך פּאַרטשעפּעט אין מײַן לײַטישקייט,
זי אַוועקגעבריקעט, ווי מע טוט עס מיט אַ שטרויכלשטיין,
און דערלאָזט מײַן האַרץ זאָל נעמען וואַנדרעווען
אויפֿן קרומען אומוועג פֿון דער איביקייט.

האָבן נאָכגעבילט מיר סטײַעס אינו־ניראה־הינט:
„כּ־בוד! כּ־בוד! כּ־בוד! כּ־בוד אים!"
און אַ וואַטענע לבֿנה אַ צופֿרידענע
האָט אַוועקגעאײַלט די שטערן אָנזאָגן,
אַז עס איז, אַ פּנים, נאָך אַזאַ פּאַראָן
וואָס באַווײַזן וועט דער זון איר נישטיקייט...

האָב איך זיך דערזען, אַז כ'בין אַרײַנגעכאַפּט
אין דער פֿאַנגנעץ פֿון אַ ברודנעם קינאה־וועט,
און איך בין געפֿאַלן כּורעים פֿאַר מײַן לײַטישקייט
דער אַוועקגעבריקעטער, שוין האַלב־צעטראָטענער:
זײַ מיר מוחל, אַזוי טיף באַליידיקטע,
זײַ דאָך מוחל דעם וואָס זאָגט דער צײַטווײַליקייט „הרי את"!

יפֿו, 1979

בין־השמשות־ליד

אַ דאָס ליד, וואָס איז צום בין-השמשות רק געווענדט,
וואָס, ווי קורץ סע זאָל ניט זײַן, איז עס זאַיאַדלע לאַנג,
אָט דאָס ליד, וואָס אין דער רגע ווען מען עס דערקענט,
ווערט מען אָן דעם שטאָלצן פּלי פונעם געדאַנק!

ווער האָט אָנגעהויבן, ווער וועט ענדיקן דאָס ליד,
וואָס איז אָנגעפילט מיט פּוילן בלעטערפּאַל-געפּלי?
ווער וועט אויסברענען פונעם פּאַרווילדפלייישטן געמיט
דאָס זאַיקען זיך פון אַ שוין עובר-בטלדיקער גריל?

גרויע טענער, גרויע פּויזעס, גרוי געמיט.
ייִנגסטן פּנים, דאַכט זיך, קליידן וואָלט אַ גרויע באָרד...
זוך איך ווערטער, וואָס זיי פּאַסן זאָלן צו דעם ליד,
קומט מיר אויפן זינען איין-און-איינציק וואָרט:

לעפּיש!...

ווילנע, נאָוועמבער 1970

אַש...

ווען ס׳ברענט אויס אין האַרץ דער ווייטיק,
ווו פֿאַרבלײַבט דאָס אַש ?
אַש פֿון קראָפּעווע צי קווייטן,
אַלע אַשן — אַש...

מעג זײַן, ס׳צוימען אונדז פּעטישן,
זאַבאָבאָנע בינדט ;
אָבער אַש מיט אַש צעמישן
איז דאָך פּאָרט אַ זינד...

צײַט און ווינט דאָס אַש צעווייען, —
ווײַס דאָס אַש צי שוואַרץ, —
ווען עס ברענען אויס די ווייען,
וואָס בלײַבט אינעם האַרץ ?

ווילנע, מאַרץ 1965

*

אויסגעבלייכטע זריחות און פֿאַרגרויטע שקיעות,
קופּקעס אַש — עס ליגן מײַנע שענסטע טרוימען...

זאָג, קאָלירטער פֿויגל, וואָס אין רײַכער שטײַג זיצסט,
וואָסער מין פֿון קערנער איז דער סאַמע זיסטער?

ענטפֿערט ניט דער פֿויגל, נאָר זײַן שנאָבל ציט זיך
צו אַ בידנעם יאָדער, וואָס אין שטויב זיך וואַלגערט —
אינעם שטויב, אויף יענער זײַט פֿון שטײַג.

תּל־אָביב, אַפּריל 1980

*

רעכטס: אַ בוים אַ הוילער,
לינקס: אַן אויסגעהוילטער בוים.
ביידע — אָן שום בלעטל
אויף געצווײַג און קרוין.

ס'איז אַזוי פֿאַרשיידן
זייער חיות-גרין אַוועק.
איינעם קומט נאָך לעבן,
און דעם צווייטן — נאָר אַ זעג.

שטאַרט דער בוים דער הוילער,
שטאַרט דער אויסגעהוילטער בוים.
ערשטן היילן טרוימען,
צווייטן איז מבֿזה טרוים...

ווילנע, נאָוועמבער 1969

★

איז געקומען אַ שאָטן
אין אַ וועלט וואָס איז פרעמד,
האָט אים טעמפּקייט געטראָטן
און געמיינהייט געשענדט.

ער געווען איז אַ מורד —
קעגן זון זיך געשטעלט,
ליגט ער איצטער אַ יורד —
פון אַן אָפּטריט פאַרשטעלט.

וויי, ווי בייז עס מיַידט אויס אים
די באַליידיקטע זון.
ער איז גאָרנישט מער אויסן.
ווערט ער שוואַרצער דערפון...

ווילנע, יאַנואַר 1968

באַלווינונג

כ׳ווייס אַז מענטשן האָבן פֿײַנט דעם ווינט
און האָבן ליב די שטראַלן.
אָבער אויך דעם ווינט איז קאַלט
און ער דערוואַרעמען זיך איז אַ בעלן.
עפֿן אים אַ פֿענצטער,
עפֿן אים אַ פֿענצטער.
ס׳מוז ניט זײַן אַ היים פֿאַרמאַכט!

כ׳ווייס אַז הײַזער
האָבן טירן, ריגלען, שלעסער,
און, אַן אָפּגעזונדערטע,
עס פֿילט די רויִקייט זיך זיכערער און בעסער.
און פֿונדעסטוועגן פֿאַרשפּאַר די הינט.
שליס אויף דײַן טיר, פּראַל אויף דײַן פֿענצטער!

זעסט שוין: ס׳האָט דער קאַלטסטער ווינט
די פֿרישסטע לופֿט געבראַכט.

ווילנע, אָקטאָבער 1967

✶

נאָך צען מאָל י אָ קומט איין מאָל נ י י ן,
און אַלץ ווערט רוצחיש אָפּגעווישט.
דאָס אומפֿאַרמײַדלעכע פֿאַרגיין
איז דאָך דער איינציקער ג ע ו ו י ס.

ניטאָ קיין תּרופֿה קעגן דעם,
אַחוץ עס נאָכגיביק פֿאַרשטיין...
אָ צופֿעליקע י אָ ע ן צען,
אָ רישעותדיק באַשערטער נ י י ן!

ווילנע, אויגוסט 1970

„מאָמענט־מוזיקאַל"

זע, די דעכבער ציטערן,
ס'וויגן זיך די שוועלן.
דורך אַ נעפל שיטערן
שיטן זיך קאַרעלן...

פונקט אַט דאָס, וואָס האָט געפעלט,
איז אַצינד געקומען.
זאָל געבענטשט זײַן אַזאַ וועלט,
וואָס זשאָנגלירט מיט זונען!...

ווילנע, סעפּטעמבער 1961

זונאויפגאַנג

אויף די רויזן פינקלט טוי,
אויף די דערנער בלינצלט ער —
ס'קוקן האָפערדיק אַזוי
אייגעלער געקינצלטע;
און פון ים: אַ רויטע ראָד
טויכט אַרויס אַ מעבטיקע.
ווערט צו נישט דער אומקום-סוד
פון דער שקיעה נעבטיקער!

ווילנע, אַפּריל 1960

קנאָספּן

אונ ווידער הייבט זיך אָן אַלץ פֿון דאָס נײַ!
ניין, ניט אויף ס'נײַ —
סע הייבט זיך אָן צום ערשטן מאָל.
ווײַל ווער עס ווייסט, אַז ס'איז פֿון ס'נײַ,
דער האָט דאָך שוין אַמאָל געזען אַ סוף,
איז ער שוין אַלט
און ניט קיין מבֿין מער אויף קנאָספּן...

ווילנע, אַפּריל 1964

פאַל...

אויב דער בלאַט האָט שוין זיך אָפּגעריסן פון דער צווײַג,
טאָ צו וואָס באַדאַרף ער נאָך אין לופט זיך דרייען?

פאַלצײַט איז במילא ניט קיין צײַט,
און ניטאָ איז וואָס מיט אַ פאַרלענגערן זי זיך צו פרייען.

פליִען סתם — געשלײַדערט פונעם ווינט,
און דערפאַר פאַרטראָגן ווערן ווײַט פון שטאַם און וואָרצלען?

ווײ צום פלי, וואָס ער דעם פאַל באַדינט!
פאַל און פלי — דאָס גרוויליקסטע געפּאָרט זײַן.

ווילנע, פעברואַר 1964

אויף יענער זײַט צוים

סע האָט זיך מיר געחלומט, כ׳זע אַ חלום,
זיך אָפּגעריסן פֿון אַ וואָר, וואָס איז אַליין בלויז טרוים.
געמוזט כ׳האָב מיטן טײַערסטן באַצאָלן
פֿאַר מײַן אַריבערקלעטערן אַ צוים הינטערן צוים:

פֿאַרלאָרן כ׳האָב דאָס גליק פֿון קענען שטוינען,
געוואָרן איז מיר אַלצדינג איבערמאָסיק קלאָר.
גענומען חוזקן כ׳האָב פֿון דער פֿאַרביקייט פֿון טרוימען,
מיט ביטול קוקן אויף דער גרויקייט פֿון דער וואָר...

ווילנע, אַפּריל 1964

וואַנדערליד

אויפֿן ראַנד פֿון יאָ און ניין,
סתּם אַזוי און דווקא,
האָב איך ליב זיך לאָזן גיין
צווישן הינט-געהאַווקע...

מיינסט, דאָס שמעקט אַזוי דאָס היי?
ניין, דאָס שמעקט דאָס לעבן!
גיי איך מיר און גיי, און גיי,
און בלײַב רק דערנעבן...

ווער בין איך? פֿון וואַנעט כ׳קום?
וואָס איז עס דיר וויכטיק?
כ׳גיי, ווי דו, אונטער דער זון,
כ׳פֿריי זיך, וואָס ס׳איז ליכטיק.

כ׳זע אַ שליחות אין מײַן גאַנג,
אין מײַן טראָט — דעם אמת.
כ׳טרוים, מײַן פֿריידיק העל געזאַנג
ווערן זאָל אויך יענעמס...

אויפֿן ראַנד פֿון יאָ און ניין,
סתּם אַזוי און דווקא,
האָב איך ליב זיך לאָזן גיין
צווישן הינט-געהאַווקע.

קורץ איז ער, דער לאַנגער וועג,
לאַנג איז ער, דער קורצער.
טאָטשען, נאָגן וואָגלטעג —
אומרו-צער טײַטשט אור-צער!

ווילנע, יוני 1961

היים

רוף מיך ניט, איך וועל ניט גיין.
וועמענס ווערן וואָלט מײַן היים?
און דער דעמב, וואָס בײַ מײַן טיר,
וואָס וועט זײַן מיט אים און מיר?

רוף מיך ניט. די ווײַט איז פרעמד.
ס'איז די היים דעם לעבנס העמד;
און מײַן זעל, איר ניט געפעלט
וואָגלען נאַקעט דורך דער וועלט.

רוף מיך ניט. איך וועל ניט גיין,
וואַרף ניט אין מײַן האַרץ אַ שטיין!

ווילנע, מאַרץ 1960

✶

פאַרשוואַרצט — די דאַבלקעס, צעקרימט — די ווענט;
און דאָך האָב איך דאָס הויז דערקענט!...

ווער? — ווער קוקט עס פון דאָרט אַרויס?
איך ווייס, נאָר כ׳זאָג עס מיר ניט אויס;
ווען דעם גאַרדין כ׳זאָל טאָן אַ ריס
און ווײַזן ווער אַזאַ דאָרט איז,
וואָלט אוממעגלעך זײַן צו פאַרשטיין,
ווי קום איך דאָ — אין דרויסן — שטיין...

און ווי גאָר איז עס מעגלעך שטיין
צעצווייט און צווייפאַכיק-אַליין?

ווילנע, אָקטאָבער 1970

אין אַ שמאָל געסל...

שמאָל דאָס געסעלע, ווו איך שפּאַציר,
שמאָל איז עס;
און די לאַווע, וואָס איך טרעט אויף איר,
שמעלער איז.

עפּעס איז דאָ מאָדנע ענג אַלץ —
בלויז קוים-קוים,
און אַרום: די וועלט אַ גרויסע —
ברייט, געראַם...

וואָס זשע האָב איך צוגעשנאַלט זיך
צו אַ הויז?
מוז אַ מענטשנקינד זיך טוליען
אין אַ ציגלשויס?

דוכט, מען איז דעם גאַנג פון לעבן
מער געטריי,
ווען מע ווירעוועט מרחקים
פויגל-פריי.

תּל־אָביב, יולי 1980

צױען קוימענס זיך צום הימל
און באַשפּײַען אים מיט רויך.
זײַנען רינשטאָקן מקנא:
„אָט אַ שפּײַען זיי עס הויך!"

און די טראָטואַרן הערן,
גליוועררדיקער זיך פֿאַרטײַען —
ווילן גרויער באָדן זײַן.
איידער לעבן פֿון באַשפּײַען,
בעסער שוין באַשפּיגן װערן,
ליבערשט שוין באַטראָטן זײַן!

ווילנע, יאַנואַר 1969

קונסטבילד

ס'איז דער מאָלער לאַנג ניטאָ שוין,
אָנגעמאָלטער — נאָר אַ משל;

און אַ שטיקל לײַװונט לעבט,
אַרום זיך אַ שטימונג װעבט...

װער — דער פלעק, אָדער דער שטריך —
טראָגן אײביקײט אין זיך?

נײן, זי קומט פון גרױסן בונד —
הערצער צװײ מיט אַ בשותּפותדיקער װוּנד.

װילנע, 1958

בײַ אַ פּאָרטרעט

דער מאָלער האָט געטראַכט:
„מײַן זוכן ענלעכקייט געצווימט האָט מײַן התלהבֿות".
געווען ס'איז ניט צופרידן דער מאָדעל:
„ניט איך בין דאָס, ניט איך!"
און צווישןביידע ערגערנישן
אַרומגעשמײַעט האָט דער פּענדזל
און יעדע װײַלע צוגעשמירט
אַ רק נאָך פעלנדיקן שטריך...

צוויי סתּירהדיקע ווילנס
האָבן זיך צונויפגעשטויסן:
ס'אַרויסבאַקומען דאָס פאַרהוילענע,
דאָס פּנים אייגענע פאַראייביקט זען;
און צווישן זיי: אַן אומרויִקער פּענדזל
פאַרריכט האָט רק
אָט מיט באַדאַכטן קוים-זיך-צורירן
און אָט מיט ברען...

ווען האָט עס אויפגעהערט?
ווען איז געוואָרן עס פאַרענדיקט?
ווי לאַנג האָט עס געערגערט יעדערן פון זיי?
נאָר דאָס אַ טאָפּל-ערגערניש
שוועבט אום נאָך היינט אַרום דעם לײַוונט
און עס באַלעבט די טריבע טויטקייט פון מוזיי...

ווילנע, נאָוועמבער 1969

אַ געמעל פון אַ פּאַריזיאַושטן

אַ וואָגן אויף איין אַקס,
אַ קופּע שאַרפּע שטיינער,
אַ קראַנקער אַלטער הונט,
צוויי אויסגעקרימטע ביימער.

אַ שטריך, אַ שטריך, אַ פלעק —
צעפלאָסן און געראָנצלט.
אַ וואָלקן, ווי אַ קראָ,
זײַן שנאָבל אין דער זון צילט...

ווילנע, יוני 1968

פעגאַסאָס

ניט-ערדיש פערד,
וואָס האָסט פיר פיס און פליגל צוויי,
וואָס טרינקסט באַגײַסטערונג
און כראָמטשעסט שטערן אַנשטאָט היי,

טראָגסט אום זיך שטורעמדיק —
אָט מיט גאַלאָפּ, אָט מיט געפלי
איבערן רחבֿותדיקן מלכות
פון אַ הי-געוואָרענעם ניט-הי.

דו יאָגסט און יאָגסט —
מיט קאָפּעטעס און פליגל די מרחקים רײַסט,
בכּיוונדיקע פעלשונגען
פּאַראַמעטע באַווײַזסט...

פלי, פלי, העל פערד,
דעם לעבנס זלידנע גרויקייט פליק,
מיט אָנגעווייעטע יום-טובֿים
אונדז דערקוויק,

סע זאָלן שטראַלנדיקע אויפגיין
בילד נאָך בילד,
און מיר זאָלן ניט וויסן
ווו עס איז געלעבט, ווו זיך געשפּילט...

סע יאָגט דאָס פערד —
עס פליט און הירזשעט פון התפּעלות ווילד,

מיט עק צעפּאָבעטן
מאָלט ווונדערבילד נאָך ווונדערבילד,

ביז פּלוצעם:
אַ זיך וואַרפנדיקער שאַרפער בליץ
גיט ווי אַ פּײַערבײַטש
איבערן רוקן אים אַ שמיץ,

און ווי אַ לייצע
טוט אַ צי אַ קאַלטער שקיעה־שטראַל —
צווינגט לויפן אָפּרוען
אין פערדנשטאַל...

ווילנע, דעצעמבער 1969

קענטאַוראָס

איך בין אַ וואָר געקניפּט מיט סוד,
און פון אַ מין וואָס איז ניטאָ גאָר.
מײַן קאָפּ פאַררײַס איך רק צו גאָט
און כ׳דריגע, בריקע ווי אַן אָגער...

וואָס טויג אַ מענטש — נאָר קאָפּ און ברוסט ?
וואָס טויג אַ פערד — נאָר לײַב און טלאָען ?
האָט דער באַשאַפער דען געמוזט
זיך לאָזן אויף אַזאַ שגעון ?

איך בין באַריטענער, צי כ׳רײַט ?
ניין, כ׳בין בלויז העלפטן פון די ביידע !
און יעדע העלפט איז אַ פאַרבײַט,
אי אַ געפינס, אי אַן אֲבֵדה.

איך פּאַס אין שטוב און פּאַס אין שטאַל,
דאָך דאָ און דאָרט קאַפּויער כ׳פיר זיך :
ווי בלויז צוויי פיס כ׳וואָלט האָבן, כ׳פאַל,
ווי ס׳וואָלט מײַן קאָפּ זײַן פערדיש כ׳הירזשע...

ווערט קליאַטשיש בייז מײַן פערדנטייל,
באַפאַלט די מענטשהעלפט, וואָס אין מיר איז :
„דו האָסט פאַרדאָרבן, נעם זשע הייל !
אַלץ וואָס אונדז קוועלט איצט — צוליב דיר איז !

דײַן לײַבטזיניקײט האָט באַשערט —
דײַן דולער טרוים האָט אונדז געבאָרן.
ווי פּאַלט עס אײַן דיר: מענטש און פערד
גאָר אין איין גוף צונויפצופּאָרן?

אויף פאַרן דמיון גילט פאַרבאָט,
מע מוז באַדאַכט זײַן, בעת מע טוט וואָס!
דו האָסט באַשאַפן, מעשׂה גאָט,
און מיט אַ פערד אַרײַן אין שותּפות"...

ווילנע, סעפּטעמבער 1966

בײַם עץ־הדעת

✶

זינג צו מיר דאָס לויבגעזאַנג —
דאָס העלסטע אויף דער ערד,
דאָס סאַמע סאַמע הויפּטגעזאַנג:
„דעם נאָמען מענטש ביסט ווערט!".

אַל דאָס איבעריקע איז
זייפנבלאָז נאָך זייפנבלאָז,
דורכגעצווייפלטער געוויס,
אומפאַרענטפערטער צוואָס.

יאָ, דאָס לעבן פּשוט איז —
פּשוט מיסטעריעז!
מידע, צעפּאָלאָשעטע
יאָגט מען זיך נאָך נס...

תּל־אָביב, יוני 1980

*

וויי, ווי קורץ עס איז דער טאָג פון פרייד,
און ווי לאַנג דער טאָג פון אומעט!

זאָג מיר ניט: זיי זײַנען גלײַך.
כ'וויל ניט, סע זאָל אויסקומען זיי איבערמעסטן...

גערן זאָג איך אָפּ זיך פון געניסן גליק,
אויב דורך דעם קען עמעץ מײַדן אומגליק.

ניין, איך טאַנץ ניט קיין מה-יפית דיר,
ווילד-קאַפּריזנער פריץ — לעבן!

תל-אָביב, מײַ 1980

שוועסטער כוואַליע

שוועסטער כוואַליע, — צעטוועליק און אומרויק ווי איך, —
אַזאַ מוטיקע דו גייסט דיַין קורצן גאַנג,
פילנדיק די גרויסע אומענדלעכקייט הינטער זיך,
ברויזיק טראָגנדיק אין זיך דעם ימס פאַרלאַנג.

סאַראַ רוישיקייט אין אויפגייַן דייַנעם צו דער הייך,
אינעם פאַלן — סאַראַ פלאַצן, סאַראַ שוים.
קוים איין פיצעלע פ אָ ר ו י ס דו האָסט דערגרייכט,
שוין זיך אָנגעשטויסן אינעם גורלס צוים...

שוועסטער כוואַליע, ביסט פאַרשוווּנדן, פונקט ווי ניט געווען,
און אַ צווייטע זע איך קומען אַנשטאָט דיר.
עמעץ קוקט אויף מיר, אַזוי ווי דיך ער נעמט מיך זען,
עמעץ טראַכט געוויס, אַז אומזיניק עס איז מייַן פיר...

שוועסטער כוואַליע, אין ד ייַ ן וואַסער, אין מ ייַ ן בלוט
שטעקט די גרויסקייט וואָס אַ קלייניקייט מע טוט.

ריגע־דובולטי, סעפטעמבער 1956

לאָמיר זיך שפּילן...

לאָמיר זיך שפּילן אין לעבנספּרייד —
די קליגסטע און נאַרישסטע שפּיל.

געזוכט און געפונען;
געפונען, פאַרלאָרן,
און ווידער געזוכט.
געלאָשן דעם גומען,
געזעטיקט געוואָרן,
און נאָך ניט פאַרזוכט...

לאָמיר זיך שפּילן אין לעבנספּרייד —
די ליבסטע און נייטיקסטע שפּיל.

אַ ראָזער פּרימאָרגן,
אַ בלוילעבער אָוונט —
און אויס איז דער טאָג.
אַ טאָרבע מיט זאָרגן,
אַ מעסטעלע האָפן,
און ס׳צאַפּלט די וואָג...

לאָמיר זיך שפּילן אין לעבנספּרייד,
און לאָמיר אין איר — אין דער שפּיל —
געשמידט אין געבאָטן,
אָן קייטן פאַרבלײַבן,
אויף וויפל אין אונדז ס׳איז געווענדט.

די פּאַסטקעס פון שׂטן
אויף שטויבן צערײַבן
און בלײַבן מיט זויבערע הענט.

לאָמיר זיך שפּילן אין לעבנספרייד,
פאַרגעסן, אַז ס'איז נאָר אַ שפּיל!

ווילנע, אַפּריל 1966

פאַנטאַזיע

שפּרײַז איך איבער שטיינער פונעם ברוק
און איך טראַכט: איך טרעט אויף שטערן.
ס'איז געוויס געווען פון מיר ניט קלוג
ביז איצט קיין מאָל ניט אַזוי צו קלערן...

אײַ זיי שײַנען גאָר ניט, אײַ זיי זײַנען גרוי?
סאַראַ חילוק? שטערן בלײַבן שטערן!
איז עס אומגעפּער נאָר, אָדער פונקט אַזוי?
איבעריק איז וועגן דעם זיך צו פאַרקלערן.

טרעט איך אויף די שטערן און זע קלאָר:
אויבן בלינצלען אַנגעגליטע שטיינער.
מישן דורך זיך פאַרשטעלונג מיט וואָר —
שטערן-שטיין מיט שטיין-שטערן אין איינעם...

ווּ איז דאָ דער הימל, ווּ די ערד?
ווער פון זיי איז וואָר, ווער איבערקרימונג,
אויב ס'איז מעגלעך, מע דערזען זאָל אַלץ פאַרקערט,
ווען סע צינדט די בלוטן אָן אַ שטימונג?

בייג איך אײַן זיך, רײַס אַרויס אַ שטערן פונעם ברוק,
וויל אים וואַרפן אין די אויבנדיקע שטיינער.
טוט מײַן האַנט מיט ווידערשפּעניקייט אַ צוק:
ס'איז אַ זינד מיט שטערן צו פאַרשטיינען...

שפּרײַז איך ווײַטער איבער שטערן אויף דער ערד,
טו אויף שטיינער פונעם הימל זיך פאַרקוקן.
זייער מעגלעך, אַז איך זע איצט אַלץ פאַרקערט;
כ'טרעט אָבער דערפאַר אויף ב י י ד ע ברוקן...

ווילנע, אַפּריל 1963

פיאַניסימאָ

הערסטו ניט, ווי ס'זינגט די שטילקייט?
ווייסטו ניט דאָס ריינסטע זינגען.
פול מיט ברכה זײַנען טענער
וואָס מיט רויִקייט באַצווינגען.

ווייל דעם קול, וואָס פּײַנט האָט שרײַען
און האָט ליב דאָס קוים-קוים וואָרקען!
זײַן באַהאַרצטע דממה דקה
אויפרײַסן די האַרטסטע וואָר קען...

ווילנע, יוני 1970

...און...

און ווער וועט ענטפערן פאַר אָט דעם שלעכטס,
וואָס איך געטאָן האָב נ י ט אומיסטן?
און ווער וועט מיר דערווייַזן, אַז אַ קרעכץ
קאָן זייַן אַן אויסקויף פאַר מייַן טעות וויסטן?

און... און... און... —

דער אייביקער חשבון־הנפש מאָנט,
און ס'ווערן נייַע ווייטיקדיקע אמתן געפונען.
און נאָך אַ מאָל, און ווידער אַ מאָל: און...
אַזש ביז צום סאַמע לעבנס האָריזאָנט
ווי קילאָמעטער־סלופּעס שטייען „און"ען...

ווילנע, יוני 1962

די שפּיל אין ניס

— אום צי גראָד? אום צי גראָד?
שאַץ, באַשייד — אַנטפּלעק דעם סוד.

— אום!... נו עפן אויף די פויסט —
דאָס פאַרהוילענע אַנטבלויז!

— נייז, ניט אום! ס'איז דווקא ג ר אָ ד.
אַלע ניס פאַרבלײַבן מײַנע.

— ווידער דײַנע? ווידער דײַנע?

— קוק אויף מיר ניט אַזוי קרום!
ג ר אָ ד איז חשובֿער פון א ו ם.
א ו ם איז אומרו, א ו ם איז אומעט,
יעדער א ו ם דעם עלנט-מום האָט —
ס'איז דער איינס דאָך נאָר איין העלפט,
וואָס אַ צווייטע העלפט אים העלפט.
א ו ם בלײַבט רק אויף גאָטס באַראָט,
און אין ג ר אָ ד, אינעם ג ר אָ ד
שטעקט די גרויסע צווייבונד-גנאָד.

ווילנע, יוני 1969

נאַטור

איך צי אַרײַן אין זיך דעם ריח פֿון אַ בלום
און ס׳דוכט זיך מיר, כ׳וועל פֿול מיט אירע גלעזקע קאָלירן.
מײַן איטלעך גליד, ווי עס וואָלט זײַן אַ האַרץ, נעמט שפּירן
דעם פּלוצעם מער ווי שטענדיק העל געוואָרענעם אַרום.

ווער האָט עס אויסגעטראַכט, אַז ס׳איז אײן לעבן פּאַרן צווייטן
טויב און שטום?
ווער לאָזט זיך פֿון דער ענגער אָפּגעזונדערטקייט פּאַרפֿירן,
אַהינטער יעדן טראָט זײַנעם פּאַרקלאַפּן טירן,
אַנשטאָט פֿון צווייטנס שלמות, קוועלן פֿון זײַן מום?

איך צי אַרײַן אין זיך דעם ריח פֿון אַ בלום
און לאָז זיך פֿון געבלי — דעם לעבנס וואָרסטער שײנקייט — פֿירן.
דאָס בלוט אין אַלע מײַנע אָדערן שרײַט: „קום!".

„קום!" רופֿן די געדאַנקען אין די אויפֿגערודערטע געהירן,
„קום גײן אַזוי, דו זאָלסט דעם וועג דעם אַלגעמײנעם ניט פֿאַרלירן.
דער וועג, וואָס איז פֿאַר אײן מענטש גלײַך, איז קרום!".

ווילנע, פֿעברואַר 1948

קאָרנשניט

שניטערס שנײַדן קאָרן,
קאָסע זינגט אַ ליד:
„תּבֿואה איז געוואָרן
צײַטיק פֿאַרן שניט".

פֿולע זאַנגען פֿאַלן,
גרייט צו ווערן ברויט.
לעבן ווערט פֿאַרפֿאַלן —
זאַנגען ליגן טויט.

פֿון דעם טויט וועט שפּעטער
אויפֿקומען אַ ברויט
און פֿאַרטרײַבן וועט ער
מורא פֿאַרן טויט.

בלײַען וועלן לעבן,
זאַטקייט און די פֿרייד;
קאָסע און דאָס לעבן
גייען זאַלבעצווייט.

שניטערס שנײַדן קאָרן,
קאָסע זינגט אַ ליד:
„טויט ווערט אויך געבאָרן,
זײַן געבורט איז שניט.

ער וועט אָבער שטאַרבן,
לעבן קומט נאָך טויט.
עדות זײַנען גאַרבן
וואָס זיי ווערן ברויט!".

קאָוונע, 1935

צו אַ ווינט אין קוימען

יעדן ווינענדיקן מעגלעך איז צו זען;
דיך מע זעט ניט, דאָך מע הערט געוויין.
זײַענדיק נאָך, ביסט שוין אַ געווען,
פאַר דײַן אָנקום פײַפט שוין דײַן פאַרגיין.

ווער ביסטו, וואָס אײַלסטו און וווּהין?
ענטפערסט, דאָך דעם ענטפער טראָגט אַוועק.
זעסט זיך ניט, ווײַל דו ביסט שרעקלעך דין.
שרעקלעך דין דו שפּינסט אַ דינע שרעק...

ווילנע, מײַ 1957

געשיכטע

וויפל אמתן ליגן צעטראָטן
אויף איין פלאַטע פון אַ גרויען טראָטואַר ?...

וויפל האָפענונגען מיינען אַז זיי האָבן פליגל,
פאַלן זיי אַראָפּ דערפאַר ?...

וויפל זונען האָבן ניט דערוואַרעמט,
ווײַל מע ט׳זיך באַהאַלטן, טאָמער שלאָגט אַרויס אַ שווייס ?...

וויפל ליגנס קענען זיך פאַרטײַען אין איין שאָטן,
מעג ער זײַן אַן אַרבעסל די גרייס ?...

ווילנע, נאָוועמבער 1963

*

אויב דו וועסט אַרויסלאָזן דאָס פֿייגעלע פֿון שטײַגל,
וועט ניט הייסן, ס׳איז דאָס שטײַגל פּוסט.
ס׳וועט די פֿרײַהייט צוזעצן זיך ערגעץ אויף אַ צווײַגל
און זי אָטעמען וועט אין דײַן ברוסט.

זאָל דאָס טירל — אויפֿגעריסן — אויפֿן ווינט זיך וויגן.
ריגל איז אַ מערדעריש געצײַג!
און געזאַנג, וואָס קומט פֿון אַ געפֿענקעניש, איז ליגן,
אָן אַ ווערט איז פֿאַרביקייט אין שטײַג.

ווילנע, מאַרץ 1964

פרייד און אומעט

— צי איז טאַקע די פריילעכקייט אַ גליק,
די אומעטיקייט — אומגליק?

— ניין-ניין! זיי ביידע זײַנען דיר באַשערט,
און איטלעכע פון זיי איז גוט,
און יעדערע פון זיי איז שלעכט,
אויב דו — צו איר, ניט זי צו דיר געהערט.

ווילנע, אויגוסט 1957

*

זאָגסט, פאַרטרײַבן כ'זאָל מײַן אומעט ?
איז ער דאָך דער פּאָן פאַר פרייד.
און צו וואָס בכּלל גאָר טרײַבן
דאָס וואָס סײַ ווי סײַ פאַרגייט ?

אינעם פּלאָנטער פון געמיטער,
אויף דער לויפבאַנד פון דער צײַט
ווערן אָן ווידעראַנאַנדן
זייער ערשטיקן באַטײַט,

און צוויי שפּירונגען די עקסטע
ליגן אויפן זעלבן קרײַז,
פּונקט אַזוי ווי ס'זײַנען וואַסער
סײַ די פּאַרע, סײַ דאָס אײַז.

יפו, יולי 1978

*

די אָן־אַ־סיבהדיקע פרייד
געפּלאָנטערט האָט אַרום מײַן קאָפּ
און ניט געוואָלט, און ניט געוואָלט
אויף אים זיך זעצן.
און ווי געקענט האָט אַנדערש זײַן,
אויב מיר אַליין געווען איז קלאָר,
אַז כ׳בין פאַר איר צו כמורנע?!

האָב איך אַרויסגעוואָרפן פון מײַן האַרץ דעם חשד,
ווי ס׳וואַרפט אַ פייגל־מאַמע פון איר נעסט אַרויס
די עופּעלער, וואָס זי האָט אויסגעבריט
פון צוגעוואָרפענע קוקאַווקע־אייער.
איז מײַן געמיט געוואָרן אַזוי גרינג,
אַז ס׳האָט זיך ווי אַ פּוכעלע אַ הייב געטאָן
און צו דער פרייד אַרויפגעשטיגן...

ווילנע, נאָוועמבער 1963

*

וואָס טוט מען מיט די פרייד-שעהען, אַז זיי אַנטלויפן
און דאָס דערמאָנען זיך אין זיי באַטײַט בטלנות?
דאָס בענקען פירט אַוועק אין וועלט פון זאַבאָבאָנעס
און צווינגט, מע זאָל זיך אין אַ טרייפן גלויבן טויפן.

נאָר איז דען שולדיק דער ניט-גלייביקער משומד
אַז ס׳האָט די פרייד אים אַזוי אומגערעכט פאַרראַטן,
און צווישן פינגער פון זײַן האַנט, ווי צווישן קראַטן,
ער זעט די שײַן, ווי נאָטן-ליניעס פאַר זײַן אומעט.

וואָס טוט מען מיט די פרייד-שעהען, אַז זיי אַנטרינען,
און קעגן דעם איז ניט פאַראַן קיין מינדסטע תּרופֿה?
צי דאַרפֿן מיר די סיבה זוכן אין זיך גופא
און ממש גליקלעך זײַן וואָס מיר זי ניט געפינען?

תּל־אָביב, אָקטאָבער 1980

„אַנטפּלעקונג"

אַוודאי, אַוודאי, אַוודאי
איז יעדער אַוודאי אַן אַגבֿ.
דער ריס בלײַבט אויך אונטער דער לאַטע,
ער ווערט אַ דאַנק איר נאָך מער תּקיף.

ניטאָ איז, ניטאָ איז, ניטאָ איז
קיין אמת וואָס זאָל ניט גענאַרן.
מיר זײַנען די ריטערס פון טעות,
און האַלטן, מיר זײַנען בונטאַרן...

אַוודאי, אַוודאי, אַוודאי
קען זײַן, אַז ס'איז אַלץ נאָר בראַוואַדע.

ווילנע, יוני 1967

★

און ווען ס'וואָלטן זײַן טאַקע גאָלדענע בערג,
צי וואָלטן זיי זײַן דעמאָלט גאָלדענע בערג?

זיי וואָלטן געווען דאָך געוויינלעך אַזוי,
ווי גרינקייט פון גראָזן, ווי הימלישער בלוי.

איז וואָס איז פון זוכן אַ זעלטענע זאַך,
אויב שרעקן זיך דאַרף מען, ניט זײַן ס'זאָל אַ סך,

אויב דאָס וואָס האָט אויסגעזען אָקערשט נאָך קנאַפּ,
ווערט צו פיל, ווי באַלד עס ווערט מער פון אַ קאַפּ?...

געטרוימט האָבן דורות פון גאָלדענע בערג,
געשיכטעס פון גאָלדענע רעגנס געהערט,

געשעצט נאָר די שפע, געשפּעט פונעם קוים;
געוואָרן דער טרוים איז זײַן אייגענער צוים...

נאָר מיר זײַנען פריקרע די גאָלדענע בערג.
דאָס גאָלדענע פעדעמל האָב איך באַמערקט —

דאָס אָדערל דינע וואָס אָנזען פאַרדינט,
נאָר דווקא דערפאַר וואָס עס איז אַזוי דין

און דווקא דערפאַר וואָס עס אומגעזען קריכט —
ווי בטל, פאַרלוירן אין האַמעטנעם שיכט...

ווען עמעצן אמתע פרייד איך פאַרגין,
איך ווינטש אים: דאָס פעדעמל דינסטע געפין!

ווילנע, יוני 1960

דער פֿאַרצווייפֿלטער

גלויבן מײַנער — גלויבן
אין אַ גאָט וואָס אויבן
און דעם מענטש וואָס אונטן, —
שטאָט מיך צו באַטויבן
טוסטו גאָר באַרויבן,
רייצן מײַנע ווונדן...

בלײַב איך אָן אמונה,
וועלק ווי אַן עגונה
עלנט און פֿאַרלאָזן,
צי דורך אַ שפּאַרונע
פֿון דער וועלט — מײַן קונע
טעג וואָס זײַנען חצותן.

תּל־אָביב, אויגוסט 1980

צום גלײַכגילטיקן

ס'האָט דער גלײַכגילט, ווי אַ פּלאַכטע,
דײַן נשמה אײַנגעהילט,
און געוואָרן ביסט אַזעלכער
וואָס ניט פרייד, ניט אומעט פילט.

ערגעץ איז געפלאָסן לעבן,
האָט געבושעוועט באַגער,
ערגעץ האָט געהילכט געלעכטער,
האָט געגלאַנצט אַ יִיאוש-טרער.

בלויז דײַן האַרץ, אַן אָפּגעזונדערטס,
האָט געקלאַפּט, ווי אַן אַ זײַט,
ווי ס'וואָלט ניט געהאַט קיין שײַכות
ניט צו וועלט און ניט צו צײַט.

האָסט דערפילט אין דײַנע גלידער
שלאָפטרונק פליסט, זעצט אָפּ זיך בלײַ,
און דאָס אַלץ וואָס דו דערוואַרט האָסט,
איז פאַר דיר שוין לאַנג פאַרבײַ...

אָ, די גליווער-הילע — גלײַכגילט
דײַן נשמה האָט פאַרקלעמט.
ווײ, דער קיטל פון אַפּאַטיע
איז אַ משוגעים-העמד!

ווילנע, מאַרץ 1969

ווילן

מיט ווילן פון שטאָל שטײַגסט אויף שטאַפּלען-מאַגנעטן
און טראַכסט ניט בײַם גורל פאַרגרינגערונג בעטן.
דו קלעטערן גאַרסט און דו האַלטסט, אַז דו מוזסט עס
(וואָס גרעסער דער שטער איז, אַלץ שטאַרקער דער גלוסט איז).
יאָ-יאָ, ביסט גערעכט, וואָס לייגסט אײַן אַזוי וועלטן.
פאַרעקשנטע שוואַכלינגען גילטן פאַר העלדן,
און ליידנגאַנג איז ניט די צרה די גרעסטע,
און שוועריקייט איז ניט פאַר טוונג דער מעסטער.

מיט ווילן פון שטאָל און אויף שטאַפּלען-מאַגנעטן
איז זיכער, דאָך שווער דאָס אַרויפּיקע טרעטן:
איין טראָטעלע בלויז ביסט אַרויף-צו געגאַנגען,
שוין כאַפּט עס דײַן פוס אָן, ציט צו ווי מיט צוואַנגען.
נאָר דו, בעל-רצון, דו גיסט זיך ניט אונטער,
דו זעסט אינעם שטײַגן אַ שפּרײַזן צו וווּנדער;
אַ פוס נאָך אַ פוס טוסטו הייבן און הייבן,
דער ווילן פאַרדינט, אַז מע זאָל אין אים גלייבן...
מיט ווילן פון שטאָל און אויף שטאַפּלען-מאַגנעטן
ניט שייך איז פאַלן, דעם שאַרבן זיך פּלעטן,
און זיכער דער וועג איז צום שפּיץ צו דערלאַנגען.
וואָס העלפט עס, אַז תמיד איז איין פוס געפאַנגען?...

ווילנע, יוני 1971

געוויסן

צעטראָטן כ׳האָב אַ טרער אין גאַס.
וואָלט איך אויף איר כאָטש אויסגעגליטשט זיך,
וואָלט איך געטראַכט: כ׳בין שוין באַשטראָפט...
איז אָבער — ניין.
מיט אַ פאַרהייזעריקטן סקריפּ
עס האָט מײַן זויל אַ ריב געטאָן —
צעשמירט, פאַרווישט און — אויס!

איז גיי איך איצט מיט שווערע קני.
כ׳פּרוּוו טרייסטן זיך:
אַ טרער איז דורכזעיִק, באַמערקט מען ניט...
נאָר באַלד פאַרשעם איך זיך:
ווי זאָג איך גאָר אַזוינס?
אַ טרער איז דורכזעיִק
בלויז פאַר אַזעלכן וואָס זײַן האַרץ איז מוטנע.

יפו, אַפּריל 1979

★

הער שוין אויף זיך יתומען,
ווייקן זיך אין טרערן.
פונקט ווי לאַנג זיך חתנען,
דאַרף עס פריקרע ווערן.

ס'איז פאַר אַלץ פאַראַן אַ מאָס,
אַלץ זינקט אין פאַרגעסונג.
ווי אַ ווייַן טרינקסט דייַן פאַרדראָס,
און ער איז גאָר עסיק.

יפו, סעפטעמבער 1979

איך בעט דיך...

איך בעט דיך: וויין ניט, וויין ניט, וויין ניט!
דער אַלטער ווײ איז מער קיין ווײ ניט.
דער נײַער גלײַבגילט איז דאָך ערגער —
ער איז אַ קאַלטבלוטיקער ווערגער.

איך בעט דיך: קרעכץ ניט, קרעכץ ניט, קרעכץ ניט!
דאָס אַלטע שלעכטס איז נאָך קיין שלעכטס ניט.
דעם גלײַבגילטס הענט פון אײַז און אײַזן,
זײ קענען ערגערס נאָך באַווײַזן...

איך בעט דיך: קלאָג ניט, קלאָג ניט, קלאָג ניט!
דאָס האַרץ מיט טרערן־האָגל שלאָג ניט.
פֿאַרטרײַב דעם גלײַבגילטס גרויע קרירה,
צעזעץ דײַן שוואַרצע יִאוש־לירע!

ווילנע, מײַ 1968

דער אומגליקלעכער

האָט דער אומגליקלעכער
פּלוצעם אַ שמייכל געטאָן
און זיך פאַרשעמט:
„גאָר צופרידנקייט?"...

„ברור!" — האָט ער מיט ווידערגעפיל
דאָס אומבאַרעכטיקטע שמייכעלע
פון זײַן פּנים אַראָפּגעשטופּט — — — —
און ס'איז צום ערשטן מאָל
געוואָרן אים גרינגער!

תל-אביב, יולי 1980

איז עס אמת?...

איז עס אמת, אַז דער אמת
וואַקסט, ווי אַלץ וואָס דאַרף זיך מערן:
איינגעקלעמט אין האַרטער שאָלעכץ
שטעקט דער זיסער ווייכער קערן,
און ער ליגט, וואַרט אויף דער פּלאַץ-שעה,
ווען זיין תּפיסה וועט זיך שפּאַלטן,
ער זאָל ווי אַ ריַיפע פּרי
אינעם זאַמלקויש אַ פאַל טאָן?

איז עס אמת, אַז דער אמת
איז אַן אויסנעמיקער קערן,
און ווי שטאַרק ער זאָל ניט ריַיף זיַין,
דאַרף ער אַלץ נאָך ריַיפער ווערן,
דאַרף ער שטענדיק רק באַוויַיזן:
ער איז מער, ווי ער געווען איז?
איז עס אמת, אַז דער אמת
איז נאָך קיין מאָל ניט דער אמת?

ווילנע, יוני 1966

פוסטקייט

פון אַלע פּוסטקייטן, וואָס אויף דער וועלט,
דאָס ערגסטע זײַנען פּוסטע טעג,
ווען אַלץ, וואָס האָט געזאָלט זײַן, פעלט
און אַלץ, וואָס קומען קאָן, איז שוין אַוועק;

ווען לעבן ווי אַ שאָלעכץ דאַרט
פון אַלע יאָדערס אויסגעהוילט,
ווען דאָס, וואָס קימערט, אויך ניט אַרט,
און פאַר אַיעדער נײַקייט גרוילט...

אָ, ווייטיק האַרטער, מיט דײַן שפּינענשטאָר,
אָ, בענקשאַפט ווייכע, מיט דײַן פּיאַווקענאָג,
קומט פּײַניקן — לייזט אויס פון בראָך,
פון גרעסטן בראָך: דעם פּוסטן טאָג!...

ווילנע, מאַרץ 1957

בראַנד

מיר דוכט, דער רויך איז ניט צופרידן מיטן פלאַם.
אַניט, פאַר וואָס אַנטלויפט ער?
און נאָך וווּהין?
פאַרגיין, פאַרשווינדן — ווערן אויס!

נאָר אויך דער פלאַם איז ניט צופרידן מיטן רויך.
ער כּעסט זיך:
ווי קאָן עס זײַן, ס׳זאָל פון זײַן ליכטיקייט
אַזאַ אָ שוואַרצקייט שפּאַרן?

דער פלאַם איז ניט צופרידן,
דער רויך איז ניט צופרידן.
טאָ ווער זשע איז צופרידן?
דאָס האָלץ?

ווילנע, אַפּריל 1966

ענלעכקייט...

טיגער און זעברע געשטרײַפטע
(אַזוי ווי מיט רימענס פֿאַרשטײַפטע),
די זעלביקע קרײַזן, די זעלביקע פּאַסן
צו אײַער פֿאַרשיידענעם לעבנסדאָרשט פּאַסן.

זעברע און טיגער אין שטרײַפֿן,
די זעלביקע גאַרטלען פֿאַרשטײַפֿן
אײַך ביידן פֿון לאַפּע, פֿון טלאָ ביז צום רוקן,
דאָך איינער ס׳העלפֿט ראַטעווען זיך,
און דעם אַנדערן העלפֿט עס פֿאַרצוקן.

קאַפּריזיקע וועלט, וואָס דו ליב האָסט היפּוכים,
אָ, לאַכסטו אונדז אויס, ווען מיר ענלעכקייט זוכן...

ווילנע, מאַרץ 1971

קיבערנעטיק

פרייט דער מענטש זיך,
אַז זײַן ווערק טוט דאָס, וואָס ער.
פרייט דער מענטש זיך,
אַז ער איז ניט מער קיין אויסנעם —
ס'לויפט אַ שטאָל-באַשעפעניש אַהין-אַהער,
ווי עס וואָלט אַליין זײַן עפּעס אויסן.
און דער מענטש קוועלט אָן:
„מעשׂה-בראשית אויפגעטאָן"...

„ניט קיין שפּילכל מער, ניט קיין געצײַג,
ניט קיין כּלי, נאָר אַן אַרצענער בר-דעת!"
פילט דער מענטש זײַן געטלעכן באַטײַט:
לעבנס ער באַשאַפט פונעם מעטאַלן-כּאַאָס!

גײַסט איז חשבון.
רעכענונג און שטאָל
די זעלבע קראַפט, וואָס מאַרך און פלייש באַזיצן,
טוונג, אויפטו שטעקן אין דער צאָל,
און בײַם שטאָל-באַשעפעניש די לאָמפּ-אייגעלער בליצן —
עס פאַרטראַכט זיך, פאַרשט און מעסט,
רעכנט איבער און שטעלט פעסט
וואָס עס איז פון יעדן פּרוּוו געוואָרן,
און באַהאַלט עס אינעם אײַזערנעם זכּרון...

קוועלט דער מענטש: זײַן ווערק עס רײַפט —
אַלץ דערגייט עס, אַלץ באַגרײַפט,
אַלצדינג מאַכט עס, אַלץ פאַרשטייט.
אָ, ווען עס נאָר קענען זאָל אויך פילן פרייד...

ווילנע, מאַרץ 1963

לאָמיר...

לאָמיר דורכלייגן אַ וועג
צווישן נאָ'נטע הערצער,
אויסמײַדן די חשדים-שלעק —
וויסטן הין-און-הער-צער.

לאָמיר אויסנעמען אַ תּנאַי
בײַם קאַפּריזניק צופאַל,
אַז ער וועט אונדז זײַן געטרײַ —
דינען (דאָך ניט צו פיל).

לאָמיר אַלע טאָמערן
רײַסן און צעפּליקן,
און מיט נײַע לאָמירן
זיך בסדר קוויקן!

ווילנע, דעצעמבער 1968

חד־גדיא

אַ ציגעלע — חד-גדיא,
אַ צאַרטס און ווײַס ווי קרײַד.
דאָס שטערנדל אָן הערנער,
דאָס בערדעלע פון זײַד...

איר אויסגיין זאָלט מדינות
און זוכן טאָג און נאַכט,
וועט איר דאָך ניט געפינען
אַזאַ אָ העלע פּראַכט!

דער טאַטע האָט געקויפט עס
אין מאַרק פאַר גילדנס צוויי —
אַ ליכטיקע מציאה
וואָס מעקעט אויפן היי...

אַוועק עס איז אַ שחיטה!
און פרעגט: פאַר ווען? פאַר וואָס?
אַ נפש וואָס געוווּסט האָט
נאָר קרײַטעכצער און גראָז

געוואָרן איז דער אָנהייב,
נאָר וועלכן ס'איז אַוועק
אַ קייט פון ווילדסטן אויסראָט,
אַ טשאַטע אומקומטעג:

דער קאָטער האָט געפרעסן,
דאָס פײַער האָט געברענט,
דאָס וואַסער האָט פאַרטרונקען,
דער שוחט האָט פאַרלענדט,

דער מלאך-המוות גופא
איז אויך אַרײַן אין קאָן
(ניט יענעם בלויז געהאָלפֿן,
אַליין האָט ער געטאָן...)

פֿון וואַנעט אַזאַ רוגזה?
אַזוי פֿיל האַס און גאַל?
אָ ציגעלע, צעטרייבערטס
פֿון קאָטער לעבן שטאַל,

צי ווייסטו, אַז דער מבול
פֿון רישעות און פֿון בייזס,
ווו דו ביסט נאָר דער קרבן,
גאָר אויף דײַן נאָמען הייסט?...

דאָך ציגעלע — חד-גדיא,
הער אויס זשע דעם באַשייד:
פֿאַר יעטווידן מחבל
אַ ווייסטער סוף איז גרייט.

מעג זײַן ער שטאַרק, דער קטלן,
ער ט׳אומקומען אַלץ איינס!
יאָ, קרבנדל חד-גדיא —
ליב נפֿשל, דו שיינס.

ווילנע, מאַרץ 1957

דער שיכּורער

דער שיכּורער, וואָס אינעם ריִנשטאָק ליגט, געפֿינט אין אַלץ אַזוי פֿיל חן.
ער גלעט דאָס מיסט און טוליעט זיך צום שטיין.
ער קוקט התפּעלותדיק אויף זײַן אַראָפּגעפּאַלענעם צעקנייטשטן הוט,
און ס'איז אים גוט — אַזוי אַ גוט,
אַז ס'ווערט אַזש שלעכט פֿון גוטס:

„אָ-אָ! — דער שטיין איז האַרט, דאָס מיסט איז שמוץ,
און אָט די אומפֿאַרשעמטע גלײַכגילטיקע פֿלאַש,
וואָס האָט זי זיך פֿאַרשטעקט אין טאַש,
אַז ס'זעט זיך בלויז איר העלדזעלע אַרויס?..."

ער דרייט זיך אויס,
וויל זי אַ פּאַק טאָן, דאָך — אומזיסט!
פֿיל נעענטער, פֿיל גרינגער צו דערגרייכן איז דאָס מיסט,
איז פּאַלט די האַנט און זינקט אין מיסט אַרײַן.
הייבט אָן אים עדערן פֿאַראיבל-פּײַן:

„אָ-ווי, אָ-ווי, אין אַלעם זיך געניאַרט,
דאָס מיסט — צו ווייך, דער שטיין — צו האַרט,
דאָס האַרץ — צו פֿול, די פֿלאַש — צו פּוסט,
אַ ווילנלאָזיקייט צוימט אײַן די לוסט;
ס'איז אַלץ פֿאַרקערט און ניט אין מאָס,
די טרייסט און גיפֿט — אין זעלבן כּוס...
פֿאַר וואָס פֿאַר וואָס לאָזט פֿון דער פֿרייד זיך אויס פֿאַרדראָס
און פֿון אַ שײַטער-הויפֿן בלײַבט אַ הויפֿן אַש?" — — —

דער ענטפֿער ט'זיך באַהאַלטן אין דער פּוסטער פֿלאַש...

ווילנע, אַפּריל 1960

די טרעפּערקע

בײַ אַן אַלטן דעמב אין גאָרטן
אַ ציגײַנערקע וואַרפט קאָרטן —
טאַשט, טאַשט איבער און לייגט אויס:
„וועגן... אַ קאַזיאָנע הויז...
צי אַ קאָרט! צי נאָך אַ קאָרט!
זע נאָר, ווי עס וויל זיך פאָרט...
זײַ, קראַסאַוויטשיק מײַנער, וויסן:
ס׳גייט אַ בריוו פון מלכּה צלם —
ווערסט נאָך גוטע נעכט געניסן,
ווערסט נאָך העלע מאָרגנס ציילן...

יאָ, דו האָסט טאַקע אויך שׂונאים
וועלכע זוכן רק דײַן רעה,
און פאַרשוואַרצן דיר דאָס פּנים
זייער פרייד איז און הנאה...
הייב אַראָפּ און נעם אַ קאָרט.
היט זיך פאַר דער געלער באָרד!
ס׳גייען טעג, סע מאַכט אַ וואַרע
פאַרן בייזס דער מלך קאַראָ.
צווייטל, צענטל און אַ פּויער;
אָדלערל, איך דיך באַדויער,
אָבער כ׳מוז דעם אמת זאָגן:
ס׳קומט אַ טאָג וואָס זאָל ניט טאָגן,
ס׳קלעפּט דאָס בייזס צום מלך פּיק —
אומגליק טרײַבט פון דיר דאָס גליק!״.

קעגן זון עס טוט אַ פינקל
ס׳פאַלשע גאָלד פון אויערינגל...

ווילנע, יאַנואַר 1957

דער בלינדער

יעדן מאָרגן הייבט דער בלינדער אויף זיך פון געלעגער
און ער זאָגט צו זיך אַליין:
„עס איז שוין טאָג".
יעדן מאָרגן טאַפּט ער מיט די פינגער אָן דאָס ליכט,
נעמט זײַן שטעקן און פּאַוואָלינקע, מיט אַ געהיטן טראָט
איבער טרעפּ און טראָטואַרן אומזיכער ער קריכט.
גאַסן שטייען אָנגעטרונקענע מיט זון,
שויבן שפּיגלען אָפּ אַ גינגאָלדענעם פלעק.
שלײַכט דער בלינדער אַ פאַרגאָסענער מיט זון,
און דער שטעקן גייט פאָרויס און ווײַזט אים אָן דעם וועג.
גייט דער בלינדער אום אין גאַס און טראַכט: „אַ שיינער טאָג,
מיט אַיעדן גליד מע פילט: עס איז דער הימל ריין".
און ער הערט זיך צו צום שטעקנס אומרויִקן שלאָג
אויפן האַרטן גלײַכגילטיקן לאַווע-שטיין.
פּלוצעם שפּירט דער בלינדער, אַז אַ רעגן-טראָפּן פאַלט
אויף זײַן שטערן, אויף זײַן שטעקן, אויף זײַן האַנט;
שעמט ער זיך, וואָס ער האָט זיך גענאַרט,
און בלײַבט שטיין דעם רעגן איבערוואַרטן בײַ אַ וואַנט.
שטייט דער בלינדער בײַ דער וואַנט און וואַרט, און וואַרט, און וואַרט,
און עס האַלט גאָר ניט בײַ דעם סע זאָל אַ רעגן גיין.
כאַפּט ער זיך, אַז ער האָט ווידער זיך גענאַרט,
און ער לאָזט זיך אַ פאַרשעמטער גיין אַהיים.
„ווי אַ רעגן? — קלערט ער, — ס'קומט גאָר אָן אַ שיינע נאַכט;
ס'מוז דער הימל זײַן איצט אויסגעלײַטערט-ריין".
און דער שטעקן גייט פאָרויס — אַ וואַרע מאַכט,
און אַ רעגן נעמט שוין אויף אַן אמת גיין...

קאָוונע, 1938

דער דענקמאָל

מײַן ברודער מענטש, געקומען כ'בין צו דיר פֿון שטיין,
איך האָב זיך אויסגעשיילט פֿון פֿעלדז-מאַסיוון.
אויב ס'איז דײַן גרויסקייט אינעם קענען גיין,
איז מײַנע — אינעם קענען שטיין.
אָן אויפֿהער שטיין —
שטיין סתם אַזוי און שטיין בכּיוון.
פֿאַרשטיי די גרויסקייט פֿון דער זאַך:
ווען אַלצדינג ענדערט זיך, ווען אַלץ מוז זיך באַוועגן,
שטייט אײנער אומאויפֿהערלעך אויף דער וואַך.
עס גייט די זון, עס פֿאַלט אַ שניי, עס גיסט אַ רעגן,
עס וואַקסן קינדער אין די וועגעלעך אין סקווער,
ס'צעבליִען זיך און ס'וועלקן קווייטן,
נאָר איינער איז פֿאַראַן, וואָס ער
ווי פֿון דער זײַט שטייט אַלע ענדערונגען צו באַגלייטן...
יאָ, דאָס בין איך — דער מאַן, געטעסעטער פֿון שטיין,
גראַניט — מײַן מאַרך, מײַן האַרץ, מײַן בלוט און אָטעם;
יאָ, דאָס בין איך — דער איינציקער, וואָס ווייסט ניט פֿון פֿאַרגיין,
וואָס אויסגעוויילט דער גורל האָט אים
נאָר דערפֿאַר,
וואָס העכער פֿונעם פֿלייש עס זײַנען שטיינגעוועבן!
נאָר איך, דער שטיינערנער, קען זײַן דעם לעבנס האַר,
דער מאַן פֿון פֿלייש געבוירן איז צו זײַן אַ קנעכט פֿון לעבן...

און אונטן — אים צופֿוסנס, אינעם סקווער,
ווו לעבעדיקע קווייט איז ווערטיקער פֿון פֿעלדז און אײַזן,
אַ ייִנגעלע די מוטער זײַנע פֿרעגט:
„ווער איז ער, מאַמעשי, אָט דער אַ פֿעטער אויף צו פֿלײַסן?"

ריגע-דובולטי, סעפּטעמבער 1956

געלט

שלאָפט דער מידער קאַטערינשטשיק,
הערט אין שלאָף זײַן אייגן כראָפּען;
דוכט זיך אים,
עס איז דער ניגון פון זײַן קאַטערינקע —
איר געפּאַנפּע, איר געגרילץ!

רק דאָס אייגענע פאַררױסטע
סקריפּען פון מעטאַל־געדערעם,
ס׳קראַצט דאָס באָרבלדיקע לידל —
שיפּעט, צישעט, פּײַפּט און כראָפּעט,
מאַכט פון שלאָף אַ צווייטע וואָר:

הינטער די פאַרמאַכטע װיִעס
שיטן אָן זיך בערג מטבעות,
און ער קוקט און קוקט... און מאָדנע,
מאָדנע ווי סע אַרט אים ניט!

און דער קאַסטן סאָפּעט־כראָפּעט,
קוויטשעט, פּאָרסקעט און פאַרקײַכט זיך,
און סע שיט זיך פון די פענצטער,
און עס פאַלט פון אַלע גאָרנס
געלט אויף געלט, אויף געלט, אויף געלט...

הייבט זיך אויף דער קאַטערינשטשיק
(ס׳הייסט, אין חלום הייבט ער אויף זיך)
און אַ גרינגער ווי אַ יִינגל
לויפט ער צו צו די מטבעות,
פּאַבעט אײַן דעם פּוס דעם רעכטן

און צעבריקעט, און צעבריקעט
זיי אויף אַלע זיבן זײַטן...
ווערט אים לײַטערנדיק פֿריילער,
וואָס עס קימערט ניט דאָס געלט אים,
און ער פּאָכעט מיטן פֿוס אום
ברייטער, אימפּעטיקער, שטאַרקער
ביז עס רײַסט אים אויף פֿון שלאָף...

קוקט ער אום זיך, טוט אַ שטאַרער
מיט דער האַנט אַ מאַך פֿאַרדראָסלער —
שלאָגט זי אָפּ זיך אין זײַן וועסטל;
ס׳שטעקט אין קעשענע אַ גראָשן...
נעמט ער אים אַרויס פֿאַמעלעך
מיט צוויי אומזיכערע פֿינגער,
און די ליפּן מורמלען גאַליק:
„אָ, דו זוימען פֿון מײַן חלום —
אָנשיקעניש אויף מײַן וואָר!"...

ווילנע, אָקטאָבער 1967

ביַים עץ־הדעת

רײַס אָפּ, חווהניו, אַן עפּל און געניס.
קיין שום פּרי איז ניט ווי די פּרוכט פון עץ-הדעת זיס!

פּאָלג, רײַס אָפּ, נאָך אײדער אָדם קומט אַהער.
קענסט אים דאָך, דעם ניט געטרויענדיקן בער...

דו ביסט פלינקער, דו ביסט גרינגער, דו געטרויסט.
אַזאַ אומרויִקע נײַגעריקייט אין דיר ברויזט!

ביסט אַ שיינע, חווה. אַלץ אין דיר איז וווּל,
צאַרטער שמייכל כוואַליעט זיך אַרום דײַן מויל...

סאַראַ אויגן! סאַראַ היפטן! סאַראַ בריסט!
אין גן-עדן דאָס גן-עדנדיקסטע ביסט;

און דו, נאַרעלע, אַן עפּל גאָר ניט נעמסט.
מיט דײַן שעמען זיך דײַן שיינקייט דו פאַרשעמסט...

אָ, ווענד אָפּ פון מיר דײַן בליצנדיקן בליק!
כ׳קען ניט איבערטראָגן אַזאַ אָנגעפּלייץ פון גליק.

זאָג מיר, חווהניו, ווי איז מען דאָס אַזוי אַ שיין?
ווי פאַרמאָגט עס גאָר איין מענטש אַזוי פיל חן?

הערשט אויף דיר אַזוינער וואָס אים פעלט אַ ריפּ
(ניט אומזיסט איז ער אַזוי פאַרצאָגט און טריב).

ער — אַ כמורנער, שטענדיק ברוגזער בעל-מום,
דו — אַ לאַבערקע, אַ העלע ווי די זון.

גלייב מיר, זוניקע, מיר איז אויף דיר אַ צער,
וואָס געצווונגען ביסט צו האָבן איבער זיך אַ האַר.

דו ביסט ווערט סע זאָל דײַן לעבן זײַן אין דײַנע הענט —
אַלץ אין דיר, און נאָר אין דיר, זאָל זײַן געווענדט.

חווה-מוטערל, כּל-זמן עס איז נאָך צײַט, געווין
וויסנגליק פאַר דײַנע קומענדיקע זין:

פאַל צום עפּל צו, טו ראַפּטעם אים אַ ריס
און מיט זשעדנע תּאווהדיקע ציין פון אים געניס.

ס'איז די זיסטע עצה. טראַכט ניט לאַנג
(ס'רעדט צו דיר ניט אַבי ווער דאָך, ס'רעדט די שלאַנג!).

גיכער, חווה, שרעק זיך ניט אַזוי פאַר גאָט!
אײַל זיך אונטער — בײַס אַרײַן זיך אין פאַרבאָט.

וויס, אַז ניט פאַר זיך אַליין דעם עפּל בײַסט,
דו אויך אָדמען פונעם פאַרווער באַפרײַסט.

ער וויל הערשן? זאָל געשען עס, ווי ער וויל.
אָבער זאָל איבער זײַן הערשעוועןגעוועלטיקן דײַן שפּיל...

וועסט שוין טרעפן ווי צו דרייען זיך, סע זײַן זאָל גוט
(עפּעס פיל איך, אין דײַן לײַב פליסט שלאַנגיש בלוט,

און ס'קען זײַן דערפאַר ביסטו מיר אַזוי ליב...)
אָ, ווי ס'פּאַסט די רויטקייט פונעם עפּל צו דײַן ליפּ!

חווה-חווהניו, ווי זעסטו עס ניט אײַן,
אַז עס איז אַצינד ניט ווי ס׳באַדאַרף צו זײַן?

ביסט פֿון אָדמס זײַט, און האַלטסט זיך בײַ זײַן זײַט
(דאַכט זיך נאָענטסטע, און איינס פֿון צווייטן ווײַט...),

דו אַ שלאַנג ביסט, ער — אַ שווערלײַביקער אָקס.
וואָס זשע שווײַגסטו, חווהשי, און גאָרנישט זאָגסט?

טו אַ נישטער אין דײַן ליבטיקן געדאַנק!
ווער דאַרף פֿירן: ער — דער אָקס, צי דו — די שלאַנג?

שיין פֿון דיר, וואָס דו אַזוי באַשיידן שווײַגסט!
אָבער, וויי! — דײַן שויס דעם אייגענעם דו לײַגסט,

ווען ביסט מסכּים, ס׳זאָלן פֿאַר דײַן יורש-דור
טויזנטער „מע טאָר ניט!" זײַן אויף איין „מע טאָר".

דו די מאַמע זײַן ווערסט, גרייט זשע צו אַ וועלט,
ווו סע זאָל דערלויבט זײַן אַלץ וואָס עס געפֿעלט.

דאַרפֿסט און מוזסט, גן-עדן-הערשעריִן, פֿאַרשטיין:
ניט אין עפּל גייט עס, ניט אין אים אַליין!

ס׳גייט אין דעם, סע זאָל דײַן גאַרנדיקער צאָן
האָבן דרייסטקייט אַ צולהכעיס אָפּצוטאָן,

רינען זאָל דײַן שפּײַעכץ איבערן פֿאַרבאָט
(מעג מען שרײַען, ער געבאָטן איז פֿון גאָט...).

זאָגסטו, איך וואַרף זיך און איך פּויזע, און איך קריך?
אָבער וואָס מיר ליב איז, וויקל איך אַרום מיט זיך!

און אַזוי דאַרף מען, גן-עדן-שיינהייט, זײַן.
זע, ס'זאָל אַלץ אין דײַן באַהערש-רשות אַרײַן!

ווען אין עפּל זיך אַרײַנבײַסן דײַן צאָן,
וועסטו האָבן מענטשלעך-געטלעכס אויפגעטאָן.

פֿאַרגעדענק וואָס דיר פּאַרטרויט די קלוגע שלאַנג:
דאָס ניט-פּאָלגן איז דער אָנהייב פון פאַרשטאַנד.

ווילנע, אָקטאָבער 1969

דאָס פּישעלע, דאָס גאָלדענע — די צײַט

✶

גרויסער אומעט אין דער דינער הילע פּרייד,
וואָס איך טראָג דיך ווי אַ פרומער ייִד אַ ספר-תּורה,
דרינג ניט פון מײַן פאַרכטיקייט, אַז איך בין גרייט
מוסר-נפש זײַן זיך מחמת מורא!

אויך ווען כ'טו אַלץ ריכטיק, כ'בין מיט זיך ניט גאַנץ,
און איך קען ניט מײַן צופרידנקייט פאַרטראָגן.
ס'איז דאָך אָפּגלאַנץ נאָר — דאָס וואָס כ'נעם אויף ווי גלאַנץ,
און דאָס זײַן צופרידן ווערט מגולגל אין אַ נאָגן...

דזשונגליש איז דער מענטשלעכער טעותים-וואַלד.
וואָס אַ טראָט — אַ בלוטדאָרשטיקע חיה-רעה!
פרייען מיר זיך ווען עס אונדז באַפאַלט
די צערטלעכע פאַרשלינגשלאַנג חיי-שעה.

יפו, אויגוסט 1979

*

פון מײַן ש ו ו ײַ ג ן לייען וואָס איך טראַכט!
ס׳קען מחשבֿה זיך באַגיין אָן ווערטער-הילעס.
וואָרט צו אָפט פֿאַרקליינלעכט און פֿאַרפּלאַכט
דעם נשמה-ציטער אָנגעמאָסטענעם פֿאַר תּפֿילות...

עבֿט געבעט פֿאַרלײַדט ניט שפּראַך-לבֿוש,
מענה-לשון שטשעמעט די געפֿילן.
ס׳פּרומע שעפּטשען איז ווי דער לבֿנהס קאַלטער קוש
אויף אַ בלינדנס טרויערפֿולע שוואַרצעברילן.

אָ, פֿאַר וואָס קומט אויס אונדז אַזוי אָפט צו בלײַבן נאַר,
ווען מיר פֿירן זיך, ווי ס׳ציט אונדז זיך צו פֿירן?
מעגלעך, צ ו פ י ל צער מיר נעמען זיך פֿון יעדן צער,
שוידערן פֿון אימה פֿאַנישער פֿאַר אַ פֿאַרלירן.

תּל-אָביב, אַפּריל 1980

לעבן

איין מאָל געפונען און צווײ מאָל פֿאַרלאָרן,
און דאָס געפינס איז ניט בטל געוואָרן.

ווער קען דען וויסן דעם גאַנג פֿונעם צופֿאַל?
ווער מעג אים טרײַבן און ווער טאָר אים רופֿן?

אַלצדינג אין לעבן מיט עפּעס זיך קייטלט,
זוימען — נאָך פּרות, און פּרות — נאָך קוויטן.

ווער פֿון זיי ציל איז און ווער איז בלויז מיטל?
וווּ איז דער אָנהייב, דער סוף און דער מיטן?...

איין מאָל געפונען און צען מאָל פֿאַרלאָרן,
און דאָס געפינס איז מער וואָר נאָך געוואָרן.

ווי קומט אַזאַ וווּנדער? ווי קען גאָר געשען עס,
אַז אמת אַ ליגנער זאָל נערן דעם אמת,

און ס'זאָלן די הונדערטער, הונדערטער ענדן
ניט קענען אַן איינציקן אָנהייב פֿאַרלענדן?...

איין מאָל געפונען, כּסדר פֿאַרלאָרן;
טויזנטער סופֿן קומט בײַ א י י ן געבאָרן.

ווילנע, מײַ 1960

אויב ס'וועט אַ מאָל...

און ווי וועט זײַן, אויב ס'וועט אַ מאָל נאָר אויסקומען
צו בענקען נאָכן טאָג,
וואָס הײַנט סע זעט מיר אויס, ער איז אַ גרויער?

און אין זכּרון אויפגיין וועט אַ בילד
וואָס שמידט דאָס אָנקרייטיקע האַרץ
אין ענגע ברזיענדיקע רייפן טרויער?

צי וועט אין יענער צײַט חרטהס שאַרפער צער
ביכולת זײַן אַראָפּשינדן די זינד,
וואָס כ'האָב אַ טאָג אַזאַ צו שעצן ניט באַנומען,

וואָס כ'האָב פאַרזען אַ בלזיענדיקן הײַנט,
פאַררײַסנדיק אַ נאַריש אויג
רק נאָר צו דעם, וואָס וועט ערשט קומען?...

און דאַרפן האָט מען גאָר געדאַרפט
ניט ווענדן אַלץ דעם בליק פאָרויס,
נאָר קוויקן זיך דערמיט, וואָס ס'איז פאַראַנען,

ווײַל ווי, אויב סע וועט מוזן זײַן
אין יענער פאַרסכּהפלונג-שעה אַ טרייסט
דער תּירוץ אומבאַהאָלפענער: „כ'האָב ניט פאַרשטאַנען!"...

ווילנע, מײַ 1957

דאָס פישעלע, דאָס גאָלדענע — די צײַט...

אַזוי פיל מאָל האָב איך געזאָגט: „עס איז נאָך צײַט, איך וועל באַוויַיזן",
נאָך מערער מאָל געשריִען: „כ'אײַל זיך, ס'איז ניטאָ קיין צײַט!".
געוווּסט האָב איך, זי לערנט מיך, זי העלפֿט פֿאַרריכטן גרײַזן,
געוווּסט, זי איבעראַנדערשט אַלץ, אויך זי אַליין זיך בײַט.
דאָך ווער איז זי אַזאַ די צײַט? — — —
— — — — — — — — — — — — — —

געפּרוּווט כ'האָב מיטן אויג, געפּרוּווט מיטן געהער,
מיט אַלע מײַנע חושים, ווי מיט נעצן אומגעגאַנגען.
געוואָרן זײַנען זיי באַלאָדן — פֿול און שווער,
נאָר דאָס געגאַרטע פֿישעלע ז'געבליבן ניט געפֿאַנגען,
דאָס פֿישעלע דאָס גאָלדענע — די צײַט...
איז מילא, זאָל שוין זײַן, ס'איז פֿאַנגען ניט באַשערט
(דאָס לעבן גייט זײַן גאַנג, אויך ווען ס'איז ניט פֿאַרשטענדלער);
נאָר אָט גאָר מיט אַ מאָל: דאָס גלײַכע ווערט פֿאַרקערט —
אי גלײַך און אי פֿאַרקערט, ווי אַלץ וואָס איז אומענדלער,
און ס'איז ניט מער די צײַט אַ פֿישעלע פֿון גאָלד,
זי איז שוין גאָר דער ים, און אינעם ים טוט שווימען
אַ פֿלאָטקעלע אַ פּראָסטס, מיט פֿלאַמפֿאַרב ניט באַמאָלט,
פֿון פֿישעלע דעם גאָלדענעם — קיין סימן...
און ווידער קלינגט מײַן שטים וואָס זאָגט: „איך האָב נאָך צײַט",
און ווידער הילכט מײַן שטים וואָס שרײַט: „איך האָב קיין צײַט ניט!"
אַזוי אַ אומפֿאַרשעמט ווידעראַנאַנדן כ'בײַט,
און כ'בײַט זיי ווויסנדיק, אַז כ'ווייס זייער באַטײַט ניט.
פֿאַראַן זײַנען אַ ים, אַ פֿישעלע פֿון גאָלד, —
עס מישן זיך צונויף דאָס לעשן זיך און ס'גלוּען.

ווי יעדערן וואָס לעבט, האָט מיר אויך זיך פאַרוואָלט
פון גרויסן פאַרבלאָזיקן ס'קליינע פאַרביקע אַרויסצוציִען...
צי איז עס מענטשלעך קליין, צי איז עס מענטשלעך גרויס,
צי ביידעס גאָר, ווי ס'טרעפט ביַי אונדזערע פאַרלאַנגען ?
פון טיפֿן ימען-גרוי אַ גאָלדפיש כ'צי אַרויס —
אין אומענד פון דער צײַט אַ שאַפונג-שעה געפאַנגען...

ווילנע, פעברואַר 1959

*

יעדער שטראַל פּילט, אַז אים ווערגט
דאָס פינצטערניש וואָס ער האָט דורכגעשטאָכן.
אָבער אונדז פּאַלט גאָר ניט איַין,
אַז אויך די שיַין קען נייטיקן זיך אין רחמנות...

גייען אום מיר מיט דערהויבנסטע פּאַרלאַנגען,
בלוטיקן דעם וויי פון זונפאַרגאַנגען
און באַנעמען ניט, אַז יעדער זוכער מוז אויך בלאָנדזשען...

גרויסער גאָט,
צי האַלטסטו ניט, אַז זיך אַליין באַעוולסט,
בעת דו קריוודעסט די וואָס האָסט אין דיַין געשטאַלט באַשאַפן,
און מיט שטרענגקייט באַלעבאָסיק האַרבער
קאַטעוועסט אונדז מיט דיַין קנוט געפּלאָכטענעם פון לאַוון?
שווער איז אונדז, די מענטשעלעך די קליינע,
וואָס מיר יִחוסן זיך: „אין כּאלוהינו".

יפו, מאַרץ 1979

נאַקעטע צײַט

טוען שעהען אויס די יום-טובֿדיקע קליידער
און טוען אָן די וואָכעדיקע;
וואַרפן אָבער באַלד אויך זיי אַראָפּ
און בלײַבן מוטער נאַקעט.

פּליסט דאָס לעבן, ווי געווען —
סע שײַנט די זון,
ס'פּליט דורך אַ ווינט,
פון דעכער קאַפּעט.

איז אָבער דערווידערדיק
צו קוקן אויף אַ צײַט, וואָס איז אַנטבלויזט,
נעם איך רייצן זיך מיט איר, ווי אין מײַן קינדהייט:
„ש-ע-ם זיך! קל-ע-ם זיך!
שעם זיך אין דײַן ווײַטן האַלדז אַרײַן!"

ווערט זי בייז, טוט אומפאַרשעמט אַ וויג
די הוילע היפטן
און אַנטלויפט...

קומט צו גיין אַ בלינדער אַלטוואַרג-הענדלער,
עפנט אויף אַ דורכזעיִקן זאַק,
שטאָפּט אַהין אַרײַן, ווי קאָדער,
אי די יום-טובֿדיקע, אי די וואָכעדיקע
קליידער פון דער צײַט,
וואַרפט אַרויף עס אויפן אַקסל און פאַרשווינדט...

בלײַב איך שטיין פאַרלוירן, אומבאַהאָלפן און צעחושט,
טאַפּ מיט פינגער אומצוטרויִקע
די שלייפן, דופק, ברוסט — — —

גוואַאַלד! — ער האָט געגנבעט מײַן נשמה!

ווילנע, מאַרץ 1970

צום אמת

זאָג מיר, ווי זאָל איך דיך זוכן?
זאָג מיר, ווו זאָל איך דיך זוכן?
כאָטש איך ווייס: דער וואָס דיך זוכט,
טעגלעך נײַעם צער פֿאַרזוכט...

אָ, ווי גוט איז דיך צו טרעפֿן,
און — מסוכּן דיך צו טרעפֿן!
ווער דיך איין מאָל ערגעץ טרעפֿט,
בלײַבט שוין דײַן פֿאַרבענקטער קנעכט...

ווילנע, פֿעברואַר 1964

אמת...

מיינסטו, אַז ס'איז אַלץ אַ ז ו י ?
האָסטו שוין אַ טעות!
ווײַס ווערט גרוי און שוואַרץ ווערט גרוי,
און קיין גרוי ניטאָ איז...

סאַראַ ווערט האָט דער באַגער, —
אויב ס'איז אַלץ נאָר פּשרה?
סײַ דער שמייכל, סײַ די טרער
זײַנעןביידע קלאָרע.

אָ, דער טעות קריכט אַרײַן
אין אַיעדן אמת.
אייביק, מיינט ער, וועט ער זײַן,
אויב ער שוין געווען איז.

ווײַס ווערט גרוי און שוואַרץ ווערט גרוי
און קיין גרוי ניטאָ איז...
זאָג מיר, אמת, ווי אַזוי
הויזסטו מיטן טעות?

ווילנע, פעברואַר 1964

יצר־טובֿ

מורמלט מיר אַרײַן אין אויער מײַן בטחון:
„אַלע בייזע בריאות פֿון דער וועלט פֿונקט שלאָפֿן,

וואַר סע זײַנען נאָר די גוטע.
טוען זיי בלויז גוטס. אויך דו טו!"

גיב איך זיך אַ ריס אַראָפּ פֿון מײַן געלעגער,
און מיט האַרטער אײַנגעשפּאַרטקייט פֿון אַ יעגער,

אַ צעבראַסטעטער איך לאָז זיך לויפֿן
אין אַ היציקן געיעג נאָך מעשׂים-טובֿים...

אײַל איך ווי דער ערשטער שטראַל פֿונעם פֿרימאָרגן,
זור, ווו מײַן געיעגפֿאַנג ליגט פֿאַרבאָרגן;

גרייט כ'בין דורכצולויפֿן אומצאָליקע מײַלן,
אויסצושיסן מײַנע גוטהאַרציקייט-פֿײַלן...

כ'שפּיר: איך מוז, איך מוז זיך צו מײַן פֿאַנג דערקלײַבן.
אָ מײַן האַרץ — מײַן פֿײַלנטאַש, זאָלסט נאָר ניט ליידיק בלײַבן!

ווילנע, יוני 1966

באַרימערײַ

װען די זון זאָל דאַרפֿן זיך באַרימען,
װען די זון זאָל װ ע ל ן זיך באַרימען,
װאָס זשע װאָלט זי דעמאָלט זאָגן ?

װאָלט זי זאָגן, אַז זי האָט דעם באַרג דערװאַרעמט ?
װאָלט זי זאָגן, אַז זי האָט דעם ים דערװאַרעמט ?
ס׳הייסט, זי זאָגן װאָלט, זי האָט זיך אָפּגעקילט...

װײל אָבער די זון זיך ניט באַרימען,
פּריקרע איז דער זון זיך צו באַרימען.
בלײַבט זי לױכטנדיק און היציק װי געװען...

װילנע, נאָװעמבער 1963

אַ באַנק אין גאָרטן

אַ דלת און אַ יוד.
נאָר יעדן אות — אַ פּינטל.
צוויי נעמען טײַטשן זיי,
און יעדער נאָמען איז אַ מענטש.

די באַנק האַלב-אײַנגעזונקען אין דער ערד.
עס האָט די צײַט איר ברעט צערונצלט.
דער דלת און דער יוד קוקן אַרויס...

ווער זײַנען זיי ? —
ווער איז דער דלת, ווער — דער יוד ?
ווו לעבן זיי און ווי — באַזונדער צי אין איינעם ?

ווי מאָדנע איז, ווען אויך די ליבע האָט,
פּונקט ווי דער טויט, אַן אָנדענק-ברעטל...

ווילנע, יולי 1963

אויס...

דו מיסט זיך זי פֿאַרגעסן
ווי אַ געפּעלשטע טרער.
דאָס וויסן: „ס'איז דערעסן"
פֿאַרמיאוסט דעם באַגער.

ס'איז פּריקרע דיר געוואָרן
צו זען זי בײַ דײַן זײַט.
באָטש זשאַלעוועסט די יאָרן,
דו טרײַבסט פֿון זיך די צײַט.

דו מיסט זיך זי פֿאַרגעסן,
נאָר ס'איז שוין ניט באַשערט.
די שותּפֿישע מעת-לעתן —
ווי שווערע גליבעס ערד...

ווילנע, אויגוסט 1957

אײַנדרוק

הערסט אַ מאָל בײַ נאַכט
עמעץ גייט פֿאַרבײַ דײַן פֿענצטער,
און דיר קלינגען זײַנע טריט,
ווי ער זײַן וואָלט שטאַרק פֿאַרביטערט
וואָס ער גייט, וווּהין ער גייט.

באַלד האָסטו עס שוין פֿאַרגעסן.
אָבער, ווײ! ניטאָ קיין שלאָף...

ווילנע, אָקטאָבער 1963

בײַם פֿאַלשן װעג

פֿאַרזונקענע טריט אינעם זאַמד —
פֿאַרװײעט, פֿאַרװישט און פֿאַרשאָטן...
צו װאָס האָט געטױגט אַזאַ גאַנג,
װאָס די אײגענע טריט האָט פֿאַרטראָטן?

עס האָבן גענאַרט זיך די פֿיס,
װאָס האָבן געלאָזן די סליאַדן.
סע שמאַרצט יעדע שפּור, װי אַ ביס
פֿון אַזאַ, װאָס איז גרײט צו פֿאַרראַטן.

ניטאָ די ניט-נײטיקע טריט,
די שפּורן — פֿאַרװײעט מיט זאַמדן.
עס האָט נאָר אײן זאַך זיך פֿאַרהיט:
דער װײטיק פֿון שׂכל פֿאַרזאַמטן...

װילנע, יוני 1966

גייט אַ מענטש און רעדט צו זיך אַליין

גייט אַ מענטש און רעדט צו זיך אַליין.
ס'איז אַ טאָג, ווי אַלע מאָל,
די גאַסן — ווי געוויינלעך.

גייט אַ מענטש און רעדט צו זיך אַליין.
קוקן נאָך אים די פאַרבײַגייערס
און שמייכלען.

גייט אַ מענטש און רעדט צו זיך אַליין,
כוואַטעוועט זיך מיט אַן איבערוואָרטשען
רק דאָס זעלבע, רק דאָס זעלבע און דאָס זעלבע.

גייט אַ מענטש און רעדט צו זיך אַליין,
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

גייט אַ מענטש און רעדט צו זיך אַליין —
שיצט זיך מיט אַ מוטיקייט,
וואָס איז אַ דינסט בײַם שוואַכן ווילן...

ווילנע, אָקטאָבער 1968

אָפּשייד

זאָג ניט, אַז דו וועסט צו מיר שוין קיין מאָל מער ניט קומען.
וועגן האָבן ליב צו טרײַבן שפּאַס!
אָפּט האָסט זיך אין ווײַטסטער ווײַט פאַרנומען,
און סע האָט צוריקגעבראַכט דיך אין דײַן גאַס...

ווערטער, וועלכע מיינען זײַן אַ נדר,
נאַרן ווי דעם אָקס דאָס רויטע טוך.
ווישׂ אַראָפּ דעם שטויב פון דײַנע קליידער,
דאָס, וואָס האָט דיר צוגעגעסן זיך, פאַרזוך...

ווילנע, יולי 1962

חשבון־הנפש

שטראָף מיך ניט, געדאַנק דערהויבענער,
הלמאַי מײַן ווילן שוואַכער איז פון שטאָל,
הלמאַי דו אַלע מאָל מוזסט גלייבן מיר
אַז אַ שטאַרקער כ׳בין געוועזן אַ מאָל...

דאָרף איך פוץ זיך ניט אין בלאַנקע פעדערן —
כ׳לאָז מײַן אויסזען זײַן אַזעלכער ווי ער איז!
אויפריכטיק צו זײַן איז מעגלעך יעדערן,
עבט זײַן וויכטיקער איז, ווי צו זײַן אַ ריז.

ווילנע, מאַרץ 1957

די עלטער

מײַן ערשטע חבֿרטע —
דאָס-רויטע-היטעלע גייט דורכן וואַלד,
און ס׳גייט איר שאָטן נאָך
אַ פונעם וואָלף זי שיצנדיקער יעגער.
נאָר עס איז איבעריק —
דער בייזער וואָלף, ער איז שוין אַלט,
ער ליגט מיט אָפּגעטעמפּטע ציין
און דרעמלט אויף זײַן מאָך-געלעגער...

די באָבע וואַרט אין בעט
און אַ באַזאָרגטע טראַכט:
„ניטאָ דאָס-רויטע-היטעלע,
דער וואָלף ניטאָ...
ווו זײַנען זיי עס ביידע?"
כ׳וויל זי באַרויקן.
נאָר איידער נאָך אַ וואָרט איך זאָג,
סע לויפט דאָס-רויטע-היטעלע אַרײַן,
קוקט אָן מיך שטאַר,
שפּרינגט צו דער אַלטער צו:
„ווער איז ער, באָבעניו? ווער איז ער
דער אָ פרעמדער פרעמדער זיידע?"...

ווילנע, נאָוועמבער 1967

דער זיידע

צו ביסעלער, צו ביסעלער —
און ס'ווערט אַ פול-פול שיסעלע.
פאַרשטייסט, מיַין קינד, פאַרשטייסט?

בעת מע פאַרלאָזט דאָס וויגעלע,
בלײַבט עלנט ס'ווײַסע ציגעלע.
בײַם אָנהייב — שוין פאַרראַט!

אַ טראָטעלע, אַ טראָטעלע.
אויף וועגן אויסגעטראָטענע
סע טרעפט, מע בלאָנדזשעט גאָר.

מען ענדערט זיך, מען ענדערט זיך,
אַ גרויל, ווי מע פאַרענדערט זיך!
און וואָס געווען, מע בלײַבט.

דער הײַנטטאָג, די פאַרגאַנגענשאַפט,
דער יצר וואָס פאַרלאַנגען שאַפט
זיי בינדן אַלץ צונויף.

דאָס ייִנגל, דער דערוואַקסענער,
דער זקן בלייבער-וואַקסענער —
אין זעלבן בענקשאַפטקרײַז.

היט אָפּ, מיַין קינד, דײַן שטעגעלע,
פאַרגעס ניט קיין איין רגעלע,
אַז וועג מאַכט ליב די היים.

צו ביסעלער, צו ביסעלער
עס פילט זיך אָן דאָס שיסעלע,
און פולקייט מוז זײַן שווער...

ווילנע, אָקטאָבער 1967

דער זקן

אָפּגעגלוסט די פּאַר זײַן לעבן אים געשאָנקענע באַגערן,
זיצט ווי אויסגעהוילט דער זקן,
בענקט נאָך זײַנע אויסגעשטאָרבענע קאַפּריזן.

קעגן אים די שפּערלען שפּרינגען „קדוש",
ער נעמט אויף עס, גלײַך זיי וואָלטן
אויף זײַן האַרץ און מוח טיאָפּקען.

די סעקונדעס — ווי די שטיינדלעך
וואָס ער האָט אַ מאָל אין ים-אַרײַן געשלײַדערט —
פּלויען, פּאַלן, שרעקן: אָט-אָט וועלן זיי זיך עקן...

האָט ער מורא פּאַר זײַן טאָג דעם לעצטן
און איז ברוגז אויף זײַן טאָג דעם ערשטן:
„גאָט אין הימל,
האַמעווע די שנײַ פון דײַן להכעיסדיק צעהעלטער זון!"

תל-אָביב, יוני 1980

עֶבֿר

אַ בלויע שויב איז אַ פֿאַרגלעזערט שטיקל נאַכט.
אַ גרויער מענטש איז אַ פֿאַרגאַנגען שטיקל וועלט.
עפּנט אויף דער אַלטער מאַן דעם פֿענצטער,
טוט זיך אַ פֿאַרנייג פֿאַר דער לבֿנה: „קום אַרײַן!"

אָ, צו וואָס דאָס עפֿענען?
עס איז אַ שויב פֿאַר דער לבֿנה ניט קיין שטער.
פֿון צו לאַנג קענען עמעצן, ער ווערט איר פֿרעמד,
קוקט זי אָן דעם אַלטן מאַן דערשטוינט
און, ווי אַמאָל — ווען ער אַ מיידל האָט געקושט, —
באַהאַלט זי זיך הינטער אַ וואָלקן...

ווילנע, מאַרץ 1968

אַ נאָמען...

ס׳איז אויפגעשווומען היינט אין מיין געדעכעניש אַ נאָמען,
און כ׳קאָן דעם מענטש זיך ניט דערמאָנען...
איך ווייס ניט ווי סע קומט צו מיר אַזאַ געדאַנק,
נאָר עפּעס בין איך זיכער, אַז ער איז ניטאָ שוין לאַנג...
ווער?
ווער — ע ר?
כ׳געדענק דאָך אים ניט מער,
טאָ ווער זשע פּעלט עס מיר? ווער פּעלט?
ווער האָט עס מיט אַ בלינדער וואַנט פון יאָרן זיך פאַרשטעלט?...

געבליבן פריי עס איז אין מיין געדעכעניש אַ נאָמען.
אַ גוואַלד, ווען עמעצן איך צובינדן צו אים זאָל קאָנען,
ניט זיין זאָל מער אַן אומבאַוווּסטער ו ו ע ר פאַרלאָרן.

ניט זיין קיין מערדער וואָלט מיין שוואַך-געוואָרענער זכרון.

ווילנע, מאַרץ 1964

פרײַנדשאַפט

אַלטע פֿעדעם טאָר מען ניט צערײַסן,
אויך ווען זיי צעקריכן זיך אַליין.
ווי ס'איז אמת, אַז געפֿילן זײַנען ניט פֿון אײַזן,
איז אויך אמת, אַז זיי זײַנען ניט פֿון שטיין...

מיט דער צײַט מוז אַלצדינג זיך צעדריבלען
(אַלץ וואָס איז געבוירן, איז באַשאַפֿן, איז געמאַכט).
אַלע צווישנמענטשלעכע צופֿרידנקייטן און פֿאַראיבלען —
ווי דער שטערנפֿאַל אין אַ סוף-זומער-נאַכט...

זע דעם נס וואָס איז באַשערט אַיעדן,
וואָס מיט ליבשאַפֿט גיריקער די פֿרײַנדשאַפֿט קלײַבט:
עס צעדריבלען זיך, ס'צעקריכן זיך די פֿעדעם,
און די צוגעבונדנקייט פֿאַרבלײַבט.

ווילנע, מאַרץ 1959

קוקנדיק אויפֿן זייגער

באַטש די ווײַזערס ווייסן גאָר ניט וואָס זיי טוען,
זאָגן זיי אונדז תּמיד ווו מיר האַלטן,
און מיט זייער שטענדיקן ניט-רוען
שטיקלעך פֿון דער אייביקייט פֿאַר אונדז זיי שפּאַלטן.

גייט זשע, דאַרע ווײַזערלעך, דעם וועג וואָס אָן אַ סוף איז.
אויף להבֿאָ וועלן מיר לויט אײַער גאַנג זיך ריכטן.
שיט אונדז צײַט-רענדלעך און זשאַלעוועט ניט קיין הוספֿות.
מיר'ן ווײַטער מאַכן פֿעלערן און זיי פֿאַרריכטן...

תּל-אָביב, יולי 1980

דער זייגער

טראַטעלע נאָך טראַטעלע —
קײַלעכיקער וועג.
גייערס עובֿר-בטלע
גייען ניט אַוועק:

דרייען זיך און דרייען זיך —
רונדער נע-ונד.
טרויער און דאָס פרייען זיך —
אויפֿן זעלבן בלאַט...

אָ, צו וואָס געניאַרן זיך:
זען וואָס ס'איז ניטאָ,
פֿון אַ לעבלער שאַרן זיך
פּותר זײַן די שעה?

ציפּערלעך פֿאַרשלאָפֿענע;
אומגלײַכע צוויי פֿיס
הינקען אויס, הקפֿהנען
אייביקייטס קאַפּריז...

יפו, אויגוסט 1975

ניט שוואַכער פונעם פעלדז

ווונטש

דער קנאַל פון דונער
און דער קרעכץ פון פאַלנדיקן בוים
זײַנען דאָך ברידער.
נאָר זאָל בעסער דער ערשטער
זײַן דער קלאַנג פון מײַנע לידער!

ווילנע, מאַרץ 1964

★

און אַזוי געשעט מיר שטענדיק:
בעת די זון איז קלאָר און בלענדיק,
גלייב איך ניט, אַז ס׳קען זײַן נאַכט.

טראַכט איך עס אַזוי בנעימות
מחמת אומוויסן און תמימות?
ניין, — כ׳בין אין בטחונס מאַכט.

ווילנע, סעפּטעמבער 1965

דיכטערישער אמת

גרויס דאָס וואָרט איז, וואָס דערטראָגט
דײַטלעך דעם געדאַנק און שפּירונג.
גרעסער נאָך — וואָס ניט דערזאָגט
און איז גורם טיפסטע רירונג...

ווילנע, אָקטאָבער 1957

קונסט

ס׳איז פּונקט דאָס אייגענע,
די זעלבע וואָר;
ס׳וויינט האַמערס שטאָל
ווי סמיטשיקס האָר.

ווילנע, פעברואַר 1957

גערדאַנקען־פרײַנד

פון האַרץ צו האַרץ איז אָפט מאָל אַ מהלך,
אַפּילו ווען מע גייט צוזאַמען — זײַט בײַ זײַט.
און צווישן אונדז עס ליגן הונדערטער מערידיאַנען,
און ס׳איז ניט ווײַט...

ווילנע, יאַנואַר 1957

★

— זאָג מיר: ווער האָט דיך געבוירן, גלאַנצנדיקע טרער?
וועלכע ווײַע איז דײַן מאַמע, און דײַן טאַטע — ווער?

— ניט קיין ווײַע ט׳מיך געבוירן, ניט קיין אויג — געהאַט.
אויף דער וועלט געבראַכט מיך האָבן בײיזקייט און פאַרראַט!

ווילנע, יאַנואַר 1957

התפעלות

קעלבעלע, וואָס שפּרינגסט אין פעלד,
דייַן התפעלות מיר געפעלט.
אָבער אונדז — דעם מענטשן-מין —
(באַטש אונדז פרייט דער לאָנקעס-גרין)
אַסרן אונדזערע מעלות
האָבן קעלבערנע התפעלות...

ווילנע, אויגוסט 1969

אָפּטימיזם

אויסגעוויינט די לעצטע טרער,
מיינסטו, וועסט ניט וויינען מער?

וויל ניט מיינען,
וועסט ניט וויינען,
ס׳קען דאָך דיר נאָך זייַן באַשערט,
אויג זאָל זייַן פון פרייד באַטרערט.

תל-אָביב, אַפּריל 1980

*

דער גרויסער פּאַרוואָס?,
וואָס באַוועגט דעם געדאַנק,
האָט פּלוצעם געפונען דעם ענטפער.
איז געוואָרן אַלץ קלאָר,
זאַט און פול דער פאַרשטאַנד,
און דער אמת לחלוטין ניט נע׳נטער...

ווילנע, אויגוסט 1963

ענדערונגען

בלוי דאָס וואַסער, ווען ס׳איז טיף,
שוואַרץ — ווען שטורעם טוט אַ שטיף,
ראָז — ווען ס׳ברענט דער הימלזוים,
ווײַס — ווען עס געוועלטיקט שוים;
און נאָך אַלעם, אַלעם דעם —
אָנקאָליריק ווי געווען...

ווילנע, דעצעמבער 1957

פרי־פרילינג

אין שפּיל פון אַלע ליבטיקע קאָלירטע חנען
דאָס ליבסטע איז: עס ווערט דער שניי שוין שוואַרץ!
עס צוויטשערן די פייגעלעך — אָזעלכע קליינע,
און ס׳ענטפערט אַזאַ גרויסער עכאָ אָפּ אין האַרץ...

ווילנע, יאַנואַר 1957

קלאָרקייט

ליגט אויף לאָנקעס אַ טומאַן,
דאָך דער וועטער זײַן וועט זוניק.
ס׳ליגט אויף לאָנקעס אַ טומאַן,
ווײַל דער וועטער זײַן וועט זוניק.

ווילנע, אָקטאָבער 1957

לעבן...

כ'קוק אויף דער פליג און כ'טראַכט:
צו וואָס אַזאַ אָ איבעריק באַשעפעניש אויף אונדזער ערד?
און ס'קלאָגט די שפין וואָס אין איר פאַנגנעץ וואַכט:
„פאַר וואָס זײַנען אַזוי אָ ווייניק פליגן מיר באַשערט?"

געוויס מעג יעדערער, ווי אים באַקוועם איז, קלערן.
אָבער די פליג? — אויך זי האָט דאָך באַגערן?!

ווילנע, אַפּריל 1963

✶

וויל ער שרײַען,
שווײַגט דער שלײַען,
דאָך אים פונקט אַזוי טוט וויי,
ווי דעם מענטש בשעת געשריי.

ווילנע, אָקטאָבער 1966

געוויטער

ס'האָט אַ זעץ געטאָן אַ דונער און צעשאָטן זיך —
שלאָגנדיק אַ צווייטן, אויסגעראָטן זיך.

כאָטש דער בליץ האָט עס פאָרויסגעזאָגט,
איז צו שפּעט געווען עס אויסגעזאָגט.

ניט דעם דונער מיין איך צו באַדויערן,
נאָר די חרובֿע פּאַרקוילטע מויערן.

ווילנע, אָקטאָבער 1957

★

כּל-זמן ס'פּליט דער ווינט, איז ער אַ ווינט.
האַלט ער אָפּ זיך — ער פאַרשווינדט.
פרעגסט: „וווּהין?" אָן אַ צאָל זײַנען דעם ווינטס וווּהינען.
וואַרפן פראַגעס אויפן ווינט האָט ניט קיין זינען!

ווילנע, פעברואַר 1964

געוווינטשאַפט

עס רײַסט דאָס פערד זיך, בעת דאָס ערשטע מאָל מע שמידט עס —
די ראַשפּײַל רײַצט, אַ ווילדע שרעק באַפאַלט.
נאָר שפּעטער, ווען עס איז אַ פערד וואָס שוין געניט איז, —
דעם אַרט ניט מער... ווײ-ווײ, עס איז שוין אַלט!

ווילנע, מאַרץ 1958

הינטישקייט

מיט די ברידער אייגענע זיך רײַסן-בײַסן,
און דערמיט נאָר וועלן זיך באַווײַזן —
שפּרינגען, מאַנען צערטלעניש דערפאַר...
און פון וועמען? פון אַ פרעמדן — פון אַ האַר!...

ווילנע, יאַנואַר 1957

ערב אָנצינד

כאָטש די שוועבעלער נאָך שלאָפֿן,
איז די האַנט אָבער שוין וואַך.
ס'וואַרט דאָס שאַכטעלע אַן אָפֿנס,
טרוקן ליגט די קופּע סכך...

ווילנע, פעברואַר 1967

אײַז

ווי זאָל מען אַזוינס פֿאַרשטיין:
אַ געטראַנק — און איז ווי שטיין?

אויב דער דאָרשטלעשער ווערט האַרט,
קאַלטן ברי פֿון אים דערוואַרט.

קומען וועט די זון אַ מאָל
און צעשמעלצן וואַסערשטאָל...

ווילנע, אַפּריל 1963

פּאַראַדאָקס

דער פעלדז איז שטאַרקער פונעם מענטש;
ער ווייסט עס אָבער ניט.
און ווײַל דער מענטש, ער ווייסט עס יאָ,
איז ער ניט שוואַכער פונעם פעלדז...

ווילנע, דעצעמבער 1957

★

זאָג ניט דעם שטיין, אַז ער איז גרוי,
ניט זאָג אים, ער איז האַרט.
אַן אַנדער אמת אים פאַרטרוי:
דערציייל אים, ער איז שטאַרק.

ווילנע, יוני 1960

אַ רעטעניש

אויפֿן סאַמע שפּיץ פֿון באַרג שטייט אַ שטיבעלע אַ קליינס,
און דערבײַ אין טאָל: אַ מויער — גאָרנס זיבן.
ס׳איז קיין פֿראַגע ניט, נאָר כ׳פֿרעג אַלץ איינס:
ווער האָט העכער זיך דערקליבן?

ווילנע, דעצעמבער 1957

אָנמאַכט

עס ברויזט אַזוי דער ים...
נאָר וואָס איז פֿון זײַן ברויזן,
אויב ס׳לאָזט ניט ווײַטער גיין
אַ דרעמלענדיקער ברעג?...

ווילנע, אָקטאָבער 1957

דאָס פלאַטערל

איז דער וועג פון בלום צו בלום דען ניט קיין גלײַכער?
ווי קאָן קורצדויער דערלויבן זיך זיגזאַגן?
ניין, דאָס שמאָלע שוואַרצע באַבעלע פאַרמאָגט ניט פליגל,
ס'טראָגט צוויי ווײַסע פאָנעלעך צום יום-טוב פון געניסן...

ווילנע, יולי 1966

אָקסן...

ווער איז שטומפּיק?

ער, וואָס פּילט פּאָרויס נאָר,
און ער לאָזט זיך פירן?

אָדער איך,
וואָס ווייס שוין,
זע עס צו און שווײַג?

ווילנע, דעצעמבער 1966

ווײַסער פּערז

ווער דאַרף זײַ, די גראַמען
וואָס פֿירן צוזאַמען
פֿאַרשיידענע ווערטער מיט ענלעכן קלאַנג?

אויב ס'איז אויך פֿאַראַנען
אַ כּוח אַזאַ מין,
וואָס אויך אָן די גראַמען
קאָן שאַפֿן געזאַנג!

ווילנע, מאַרץ 1964

סענטימענטאַלקייט...

די זיסע דערמאָנונג —
דאָס קריגעלע האָניק
אַלץ מער ווערט פֿאַרצוקערט,
וואָס עלטער עס ווערט.

די צונג נעמט עס קראַצן,
די שלונג נעמט עס ראַצן;
ס'ווערט שמאַרציק און פֿריקרע,
ווען זיסקייט זיך מערט.

ווילנע, נאָוועמבער 1963

בײַ נאַכט בײַם שטורעמדיקן ים

די הויכע שווינדלענדיקע בערג, וואָס האָבן ניט קיין דויער,
זיי שוימען ווי צעווילדעוועטע תּאוותדיקע אָגערס.
סע הודיעט אַ געוועט-שטרײַט צווישן יאָמער און באַדויער,
כאָטש ביידע זײַנען אין דער אמתן ניטאָ גאָר.

ס'איז יעדער אומבײַט דאָ אַ וואָר געמישט מיט ליגן —
האַלוצינאַציע אויפגעוויירענע בשעת סכּנה.
באַלד נימאס ווערן ווער דעם ווינט די אָפּגרונטן צו וויגן,
און די צעווילדעוועטקייט וועט אַ גלאַטע בלײַבן ליגן:
אַ סאַמעטן געלעגער פאַרן אויעררינג — לבֿנה...

ווילנע, פעברואַר 1967

אויפֿן ברעג ים

ציט די כוואַליעס צו דער שלווה פֿונעם ברעג,
אָדער זיי עס פֿונעם טיפֿעניש אַנטלויפֿן?

קרימט אַ מעווע שפּאָטיש איבער דאָס וואָס כ׳פֿרעג...

שעפּ איך אין פֿאַרלעגנהייט אָן שוים אַ הויפֿן,
קוק אויף דעם און כ׳זע: עס איז שוין אָן קאָליר,
און קיין סימן ניט פֿון אָקערשטיקן ברויזן...

ווײַ ווי צײַטווײַליק עס איז דעם וואַסערס ווײַסער שפּיצנציר!
ווער, פֿרעגט זיך: מיר אָדער דעם ים דאַרף עס אַנטווישן?

יפֿו, יאַנואַר 1979

בײַם וואַסערפֿאַל

יאָ, דאָס פֿליסן איז אַ גײן אַראָפּ,
און דאָס וואַסער ליב האָט דעם אַראָפּגאַנג.

אָבער לױפֿן אַ גאַלאָפּ,
קױלערן זיך פֿון אַן אָפּהאַנג
איז, אַ פּנים, אױך דעם זשוואָון טײַך דערװידער.

נעמט ער רױשן,
נעמט ער ברױזן,
הלמאַי אים שלעפּט די נידער:
— — — — — — — — —
קנאַל, געװױ, געפּלעסק, האַרמידער — — —
— — — — — — — — —
און דער מענטש שטײט, קוקט זיך צו,
און עס װאַקסט אין אים די רו.

װילנע, יאַנואַר 1967

ס׳רעגנט...

ס׳רעגנט...
דאַרף דען ניט דער הימל וויינען,
בעת ער זעט וואָס אונטער אים געשעט?

אָ, ווי שטאַרק ער האָט זיך עס צעפּליוכעט!
קענטיק, אַז די וועלט איז גאָלע גאָלע בייזס...

איז דען רעכט, וואָס מע פֿאַרמאַכט די לאָדנס
און גאַרדינען, וואָס פֿאַרשטעלן, מע פֿאַרציט?

טויג דען אַזאַ מיַידן און ניט צוזען,
אפשר הייבט זיך גאָר אַ צווייטער מבול אָן?...

תּל־אָביב, אויגוסט 1980

גורל

אַלע טראָפּנס פונעם רעגן
ווילן פֿאַלן אויף אַ בייט,
און מע פֿאַלט נעבער אויף וועגן,
ווו דער שטויב זיך שפּרייט;

און אויך ווען ס׳געלינגט צו פֿאַלן,
ווו סע ווילט זיך זיי,
טרעפֿט, ס׳איז צוויט אַראָפּגעפֿאַלן,
זיי אַליין — שוין שנײ...

ווילנע, מאַרץ 1964

נאָך אַלע דונערן

ווען דער אמת איז אַ שטיפקינד...

ווען דער אמת איז אַ שטיפקינד
און דער ליגן — אַ בן-יקיר,
מוז נעבעך דער יושר ברענען
אויף אַ שׂינאת-חינם-פלאַקער.

מעגסטו טאָג און נאַכט אים לעשן,
דעם אַ ניבֿזהדיקן שײַטער.
אַט האָסטו זײַן פלאַם דערשטיקט שוין,
קערסט זיך אָפּ — ער פלאַקערט ווײַטער...

פרײַע פייגל אין די הימלען,
ניט געבונדענע צו וועגן,
שרײַבט מיט פליגל אויס אַן ענטפער
אויף מײַן אומבאַהאָלפן פרעגן:

מוזן טאַקע אַלע דורות
שווערע שׂרפות איבערטראָגן,
און מיט שרעק פאַר נײַע בראַנדן
שלאָפלאָזיק די נעכט זיך פּלאָגן?

יאָ, איך לייען, כ׳לייען, כ׳לייען
דאָס געשריפטס פון פליגל פרײַע —
ווערטער טויזנט מאָל געהערטע
און צום טויזנטסטן מאָל נײַע:

כּל-זמן אמת איז אַ שטיפקינד,
און דער ליבלינג איז דער שקר,
מ ו ז דער הײַנטטאָג זײַן אַ גזלן,
און דער עתיד זײַן אַ שרעקער.

ווילנע, דעצעמבער 1968

ערבֿ אויפשטאַנד אין געטאָ

כ׳האָב פּאַרלאָשן ליכט און קאַנעץ
און בײַ שוואַרץ-פּאַרקוילטע קנויטן
שטיל געזעצט זיך אין דער פינצטער
וויינען אויף מיליאָנען טויטן.

אַרום זיך צונויפגעקליבן
אַלע שיבֿעות, וואָס געזעסן
זײַנען יידן נאָך פּאָגראָמען,
בלוט-בילבולים און עקסצעסן.

האָב איך אָנגעהויבן זינגען
טרויעריקן איכה-ניגון,
וואָס יאָרטויזנטער פון גלות
אויף זײַן מרה-שחורה דריקן...

קומען אויף פאַר מײַנע אויגן
גאַנצע קהילות טויטע יידן,
וואָס די „זיג-הײַל״ישע רוצחים
האָבן מאָנסטעריש פאַרשניטן.

געל ווי פּאַרמעט און פאַרבלוטיקט
סטראַשען זיי מיט שטײַפע פינגער:
„אָט אָ דאָס בײַ דיר הייסט טרויער?
הערט נאָר סאַראַ פריילעך זינגען!״...

װעב אַרײַן איך אין מײַן ניגון
יזכּור, תּהילים, קדיש-יתום;
װערן פֿנימער פֿון מתים
פֿול מיט צאָרן אָנגעגאָסן:

„אַ, פֿאַרשאָלטענער, װאָס זינגסטו?
ס'איז ניט טרױער... שקר, ליגן!
ס'איז אַ זמרל, אַ פֿרײלעכס,
ס'איז אַ שׂימחת-תּורה-ניגון!"...

אין מײַן קאָפּ צינדט עפּעס אָן זיך,
אָדערן — אין פֿלאַם, װי קנױטן.
כ'נעם אַ מעסער — כ'װעל ניט קלאָגן,
כ'װעל גײן טײטן פֿאַר די טױטן!

אַלמאַ-אַטאַ, מײַ 1943

אַ ייִדיש ליד

אָ, דער ווייטיק פון די זיידעס
פּײַניקט מײַן געמיט.
בלוט פון טויזנטער עקדות
גיסט זיך אין מײַן ליד.

גושן, בבֿל, מײַנץ, קאָרדאָווע,
קישענעוו, פּאָנאַר...
פֿאַר די זעונגען פון נבֿיא —
חורבן, בלוט און גזר.

איז אַ פרילינג-יום-טובֿ פּסח?
פרײַהייט זײַן באַטײַט?
ניין! נאָר פון מײַן קינדהייט ווייס איך:
עס איז בילבול-צײַט.

אויף די מצות בלייבע, דאַרע —
אַ צו שווערע לאַסט!
ווער זאָגט: היטלער, המן, פּרעה?
תּמיד עמעץ האַסט!

אין דער לאַנגער קייט פון דורות
שאַפן מיר רק נײַס:
אָט מיר גרייסן משהס תּורה,
אָט — אויך בר-יוחאַיס,

אַט צעפּלאַקערט זיך השׂכּלה,
חיבת-ציון קומט,
אויף די דלות-געסלעך שמאָלע
בֶריֶהט זיך דער „בונד״.

שטאַרקט זיך שיבֿת-ציון-גאולה,
שטאַרקט זיך שׂטנס האַס:
ברודנע הערצער, שיטות דולע
כאָווען משוגעת.

גראַגערט שׂינאהס קאַטערינקע:
בילבולט, „העפּ״ט, רייצט אָן.
ווילדפּליישט זיך אַרויס טרעבלינקע,
תּלין-גאַז — ציקלאָן...

הייבן אָן די טענער ווײנען
אין מײַן יִדיש ליד,
פּאַלן מעשׂה הַרגע-שטײנער
אויף מײַן שווער געמיט...

ווילנע, דעצעמבער 1944

תּקיעה גדולה

שאַל די תּקיעה פונעם יושר,
הילכן זאָלן שטומע גאַסן.
זעסט דאָך: אויף די ציפערבלאַטן
איז דער זייגער באַלד שוין צוועלף.

כ'ווינטש דיר, ברודער, זײַן אַן עושר,
זאָל דײַן אוצר זײַן דאָס האַסן —
אַלע אומברענגערס און קאַטן
זאָלסטו אויסראָטן ווי וועלף!

אַז מע האָט שוין יאָ באַקומען
אויף אַ ווײַל אַ פּיצל לעבן,
וואָלט מען דאָך געוויס געקאָנט עס
דורכטראָגן אין רו און פרייד,

הוליען אָבער בייזס און טומאה,
גילט, אַנשטאָט אַ גלעטן, ס'קעפּן,
און אַ וועלט פּעטליורעס, גאַנטעס
שטענדיק איז צו שעכטן גרייט...

זעץ אין קעסלפּויק פון אמת,
שאַל די לאַנגע יושר-תּקיעה,
זאָל ס'פאַרשלעפּערטע געוויסן
אויפשטיין פון זײַן הינערפלעט!

מענטש דאַרף זײַן אויף גאָט אַ רמז —
קום ניט אָפּ מיט שהי-פּהי,
ביז פאַנאַטישקייט פאַרביסן,
טרײַב און טרײַב פון מענטש דעם שד!

ווילנע, דעצעמבער 1968

רעמיניסצענץ

און ביז היינט סע טרעפט נאָך, אַז די אַלטע ווונדן
עפענען זיך ווידער, ווערן אָנגעצונדן,

דעם געדאַנק פאַרקלעמען קרעמאַטאָריע-גרווילן.
ווילט זיך דער נשמה האַרצרײַסנדיק הווילן...

אין אַזעלכע רגעס אַלע גלידער שפּירן,
אַז עס נעמט אַ שטורעם רײַסן די געהירן,

עפּעס עפנט אויף זיך, עפּעס ווערט פאַרצויגן —
האַקט זיך אָפּ די וואָר מיר, שליסן זיך די אויגן:

כ'זע אַ גרוי וויסט געסל אין אַ ייִדן-שטעטל.
טויט די טראָטואַרן. ווער זאָל זיי באַטרעטן?

פּלוצעם הער איך רעדער, ס'קומט אָן אַ לוויה.
פּנימער — פאַרקרימטע אין אַ וויי-העוויה...

איטלעכער באַגלייטער שטום פון צער און שרעק איז;
שטײַף-פּאַוואָליע טרעטן פערד אין שוואַרצע דעקעס —

אָפּשײַ פאַרן טויטן: נאָר ניט טאָן קיין טרייסל!
טרעטן זיי פאַרגליווערט — גייענדיקע מתים...

פּלוצעם פליט אָן שטורעם, ס'ברעכט אויס אַ געוויטער,
שווערע דונערקנאַלן יאָגן נאָך די מיטה.

ווערן פערד דערשראָקן — נעמען לויפן, יאָגן,
און די שוואַרצע פּלאַכטעס, וואָס אויף פערד און וואָגן,

הייבן זיך ווי פליגל, פלאַטערן און פּאָכן...
אָ, אין דער עגלה ט'זיך אַן אַקס צעבראָכן,

און אַ ראָד געפּלאַצט האָט, איז אַראָפּגעפלויגן.
האָפּקעט זיך דער וואָגן אויף איין זײַט געבויגן,

און די פערד צעיושעט, טירופּדיק זיך טראָגן,
און מלווים לויפן, קאָנען ניט דעריאָגן...

קאָנען ניט דעריאָגן — — —
— — — — — — — — —

כ'בלײַב אַליין אין געסל, כ'טוליע צו מײַן שטערן
צו דעם סלופּ דעם קאַלטן פון אַ גאַס-לאַמטערן,

און איך הער: די וואָלקנס און די שטיינער שרײַען
„הבֿל, ווער אַ קַיִן פאַר דײַן ברודער קַיִן!...״

אַלמאַ-אַטאַ, 1943

„וואָר"...

האַלבע נאַכט — — —

— — — — — — — — — —

האַלבע נאַכט נאָך פיר יאָר חושך
עלנט שלעפּ איך זיך דורך געסלעך
ווו געהערשט ס׳האָט טרייפסטע שׂינאה
און געוועלטיקט ייִדנמאָרד.
האַלבע נאַכט. איך בין אַליין דאָ —
איינער שטעל איך טריט אין חושך,
גנבֿעט עמעץ שטיל זיך אונטער,
לייגט זײַן האַנט צו צו מײַן רוקן
און, ווי ס׳פּאַסט פאַר אַ באַקאַנטן
וואָס איז אויסן איבעררראַשן,
טוט ער מיר אַ שטופּ פאָרויס.

שטעל איך אים זיך ניט אַנטקעגן,
נאָר פאַרקערט: אַ צוגעלאָזטער,
אונטערהאַלטנדיק זײַן שפּיצל,
טו איך זיך מיט אים אַ טראָג.

האָפּסל איך, און ער שטויסט אונטער.
ביידע — קונדסדיק און הײַטער,
ביידע — אויפגעלייגט-צופרידן
מיטן חבֿרישן שפּאַס.

נאָר גענוג!
ווי ס׳איז דער שטייגער
בעת אַזעלכע ווילע שפּאַסן,

דאַרף מען אויסדרייען צום פרײַנד זיך,
אים אַרײַנקוקן אין פּנים
און צעלאַכן זיך מיט אים...

טו איך ראַפּטעם אַ דריי אויס זיך.
וואָס ?... —
עס איז ניטאָ גאָר קיינער ?...
ווער זשע ?
ווער זשע איז געווען עס ?

קעגן מיר סע גליווערט ווילנע —
האַרינטע פון שענסטע קהילות,
גרעסטע יחסנטע זינט דורות,
נעסט פון ליטוואַקישן חריפות.
אָ, דער וועלט באַרימטער שולהויף
ליגט אַן אָנוואַלגער פון שטיינער,
איבער וועלבונגען און זײַלן,
וואָס אַנטבלויזט עס האָט דער חורבן,
שוועבט מיט אומפאַרשעמטן גלײַכגילט
אַ פאַרצינישטע לבֿנה — — —
— — — — — — — — —

ווי איז מיר, איך ווייס, איך ווייס שוין —
כ׳ווייס שוין ו ו ע ר דאָס איז געווען...

ווילנע, 1944 — גלײַך נאָך דער באַפרײַונג

יום־כיפור־תשל"ד־רעמיניסצענצן

אפילו
ווען ס'וואָלט געווען ניט אַזאַ בלוטיקע די נעילה,
וואָלט אויך געקלעקט ימים־נוראים־שרעק — — —
— — — — — — — — — — — — —
נעם, גאָטעניו, דײַן שטראָפנדיקע האַנט פון אונדז אַוועק!

א
אויב ס'האָט דער מלאך טויזנט־אויגיקער באַקומען אַזאַ שליטה,
איז הײַנט די העלקייט פונעם טאָג געמיינסטע בגידה!

ווער קאָן געפינען טרייסט אין די פיוטים וואָס אין מחזור,
ווען שטאָט צו טראַכטן וועגן אַב־הרחמים, סע טראַכט זיך וועגן שונא־אַכזר?...

אָ, גאָטעניו,
ניט ברענג דערצו,
זאָלסט ווערן נאָך אַ מאָל אַ טאַטע וואָס באַקלאָגט די זין,
מאַך בטל דעם גזר־דין פון אַזאַ אומגערעכטן יום־הדין!

ב
סע לאָזט מיך ניט צו רו
די תפילה־זכה פונעם „חיי אָדם" ז"ל
(וואָס זײַן געביין האָט אין דער טײַערער —
דאָך איצט פאַר אונדז ווילד פרעמדער — ווילנע
געמוזט אַריבערוואַנדערן
פון איין בית־עלמין אין אַ צווייטן.
אויך נאָכן טויט, און אויך אַ צדיק
קען ניט האָבן רו,
דער ייִדן־גורל ווייסט ניט קיין רחמנות).

אָ, האַרבער יום-הדין,
נאָך קיין מאָל ביסטו ניט געווען אַזאַ אָ בלוטיקער ווי הײַיאָר.
נאָך אוישוויץ, נאָך פּאָנאַר, נאָך „אַקציעס",
וואָס אַזאַ סך פון זיי סע זײַנען אויסגעפאַלן
דווקא אום יום-כּיפור,
געקומען ביסטו, הײַיאָריקער יום-הדין,
מיט „שבֿרים" פון די טאַנקען-קייטן
און „תּקיעה-גדולה"ס פון ראַקעטעס...

אָ, מגן-אָבֿות,
ניט אָפּגעווענדט פון אונדז פּאָגראָמען אין די גלות-לענדער,
האָסטו געוואָלט דערלאָזן אַ פּאָגראָם אויף אונדז
אויף אינעם צוגעזאָגטן לאַנד?
איך האַלט ניט, גאָט, אַז ס'קומט אונדז אַזאַ שטראָף.
אין וועלט פון חטא זײַנען פאַראַן
וואָס זײַנען אָן אַן ערך זינדיקער פון אונדז.
צי אפשר האַלטסטו, אַז מיר דאַרפן זײַן די ווײַסע הענער פאַר דער וועלט,
מיט וועלכע נידעריקסטע יושבֿי-חושך-וצלמות זאָלן כּפּרות שלאָגן?
זאָג, עורך-דין, ווי האָסטו עס פאַרגעסן „כּי לכל העם בשגגה"?

על חטא שחטאנו לפניך
מיט ניט באַגיין קיין זינד!

יפו, תשרי תשל"ד (אין די טעג פון דער יום-כּיפור-מלחמה)

אינהאַלט

7 וועגן מחבר
9 אונדזער צײַט

אַנטפּלעק מיר, גאָט!

11 איך האָב קיין ברודער ניט...
12 ✶ זעלטן עפּענען מיר אונדזערע נשמות
13 ✶ נעם ניט מיט צער אויף דײַן טעות
14 ✶ די קופּקעלעך אַש פון די טעג
15 אַנטפּלעק מיר, גאָט!
16 ✶ שטראַליקע חלומות נאַשט מען
17 ✶ אין אונדזער אומדערמידלעכן גײיִק נאָך פרייד
18 ✶ פאַרלאָשענע צײַט כאַפּט זיך אָן אַ מאָל ווידער
19 ✶ ס׳פּאַלן בלעטער, ס׳פאַלן שטערן
20 מיר זײַנען מענטשן נאַרישע
21 שולדגעפיל (איך ספק רק צי איך בין ווערט)
22 זינדיקייט
23 צו וואָס האָסטו באַדאַרפט אַליין זיך נאַרן?
24 סע טרעפט... (סע טרעפט דו שרײַבסט אַ ליד)
25 ✶ כ׳האָב אַזוי פיל לידער שוין געשריבן
26 ✶ ווען איך האָב דעם מינדסטן טעות
27 ✶ ווײַל פאַר יעדן גרײַז פאַראַן עס איז אַ ווײַל
28 אויספאַרריכט כ׳האָב מײַנע גרײַזן
30 סך־הכּל (ווען וואָלסט קענען זײַן אויף זיך אַ באַלעבאָס)
31 סוף־כּל־סוף... (איז דאָך קיין סוף גאָר ניט פאַראַנען)

אין טיפער פוטערפאַס פונעם זכרון

32 ✶ יעדערער פון אונדז קען זיך דערמאָנען
33 נאָך ביז צום טאָג דעם הײַנטיקן
34 פלוצעם קומט צו מיר מײַן יוגנט...
35 האָב איך ניט פאַרגונען זיך מײַן גוטע שטימונג...
36 ניט ווי אַבֿרהם אָבֿינו...
37 ✶ איך קום צו זיך צו גאַסט
38 איך — קעגן זיך
39 אַנהייב (ווי די פרייד וואָס פליט אָן פליגל)
40 ✶ אין מײַן קינדהייט פלעג איך היטן
41 האַוועניש
42 איך און דו
44 גורל (כ׳האָב געזוכט דיך אין דער גאַנצער שטאָט)
45 עלעגיע (כ׳האָב געהאָפט דיך זען מיט גרויע האָר)
46 ערגעץ שפּילט אַ פידל ביי דער נאַכט
48 דער קלאַוויר
49 טרייסט (ווײַל עס איז אַ טרייסט בנימצא)
50 אָסור (אָסור אויב איך ווייס פאַר וואָס)
51 ✶ אויב אין טיפער פוטערפאַס פון מײַן זכרון
52 ✶ דער מינדסטער געדאַנק האַלט, אַז ער איז דער עיקר
53 ✶ ס׳איז רעכט, ווען מע זאָל אויף דער זון קוקן קאָנען
54 די זון, נעבעך...
55 מענטש קעגן דער זון
56 צווישנצײַט

57 אַ זומער־אָוונט (שאַקלען די נאַס־טורציעס מיט די קעפּלעך)
58 לבֿנה (פאַרגיב דער לבֿנה)
59 אַ לבֿנה־נאַכט (ביַי דעם צעפּאַ־לענעם אויף שטיקער וויַסל)
60 לויב (פּיצלעך שטערן און לבֿנה)
61 שלאָפלאָזיק... (אַ האַלבע לבֿנה, אַ פולע לבֿנה)
62 ✶ רייַב איך אַ היַפּעלע שיַין אין די דלאָניעס
63 אַ נאַריש מעשׂהלע (אין פרעמדן ערגעץ־ווּ)

הי-געוואָרענער ניט-הי

64 דיכטונג (ווי שיפעלעך לאָז דיַינע ווערטער)
65 ✶ ס'האָט פּלוצעם ווידער אַ מאָל מיך אַ טראָג געטאָן
66 יענער וואַלקן... (וואָס איך האָב זיך איצט אין אים דערמאָנט)
67 ✶ סע טרעפט, אין עפּעלע כאַפּט זיך אַריַין אַ וואָרעם נאָגן
68 ✶ האָב איך זיך פאַרטשעפעט אין מיַין ליַיטישקייט
69 בין־השמשות־ליד
70 אַש... (ווען ס'ברענט אויס אין האָרץ דער ווייטיק)
71 ✶ אויסגעבלייכטע זריחות און פאַרגרויטע שקיעות
72 ✶ רעבעס: אַ בוים אַ הוילער
73 ✶ איז געקומען אַ שאָטן אין אַ וועלט וואָס איז פרעמד
74 באַלוינונג (כ'ווייס אַז מענטשן האָבן פיַינט דעם ווינט)
75 ✶ נאָך צען מאָל יאָ קומט איין מאָל ניין
76 „מאָמענט מוזיקאַל"
77 זונאויפגאַנג (אויף די רויזן פינקלט טוי)
78 קנאָספּן (און ווידער הייבט זיך אָן אַלץ פון דאָס ניַי)
79 פאַל...
80 אויף יענער זיַיט צוים
81 וואַנדערליד (אויפן ראַנד פון יאָ און ניין)
82 היים
83 ✶ פאַרשוואַרצט — די דאַכלקעס, צעקרימט — די ווענט
84 אין אַ שמאָל געסל...
85 ✶ ציִען קוימענס זיך צום הימל
86 קונסטבילד (ס'איז דער מאָלער לאַנג ניטאָ שוין)
87 ביַי אַ פאָרטרעט
88 אַ געמעל פון אַ פאַרייאַושטן
89 פעגאַסאָס
91 קענטאַוראָס

ביַים עץ-הדעת

93 ✶ זינג צו מיר דאָס לויבגעזאַנג
94 ✶ וויי, ווי קורץ עס איז דער טאָג פון פרייד
95 שווסטער כוואַליע
96 לאָמיר זיך שפּילן
98 פאַנטאַזיע (שפּריַיז איך איבער שטיינער פונעם ברוק)
99 פּיאַניסימאָ
100 ...און...
101 די שפּיל אין ניס
102 נאַטור (איך צי אַריַין אין זיך דעם ריח פון אַ בלום)
103 קאַרנשניט
104 צו אַ ווינט אין קוימען
105 געשיכטע
106 ✶ אויב דו ווערסט אַרויסלאָזן דאָס פייגעלע פון שטיַיגל
107 פרייד און אומעט
108 ✶ זאָגסט, פאַרטריַיבן כ'זאָל מיַין אומעט?
109 ✶ די אָן־אַ־סיבהדיקע פרייד
110 ✶ וואָס טוט מען מיט די פרייד־שעהען, אַז זיי אַנטלויפן?
111 „אַנטפּלעקונג" (אַוודאי, אַוודאי, אַוודאי)
112 ✶ און ווען ס'וואָלטן זיַין טאַקע גאָלדענע בערג

113 דער פאַרצווייפלטער (גלויבן מיינער — גלויבן)
114 צום גלייַכגילטיקן
115 ווילן (מיט ווילן פון שטאָל)
116 געוויסן (צעטראָטן כ׳האָב אַ טרער אין גאַס)
117 ✶ הער שוין אויף זיך יתומען
118 איך בעט דיך (וויין ניט, וויין ניט)
119 דער אומגליקלעכער (האָט דער אומגליקלעכער פּלוצעם אַ שמייכל געטאָן)
120 איז עס אמת?...
121 פּוסטקייט
122 בראַנד
123 ענלעכקייט... (טיגער און זעברע געשטרייַפטע)
124 קיבערנעטיק
125 לאָמיר... (לאָמיר דורכלייגן אַ וועג)
126 חד־גדיא
128 דער שיכּורער
129 די טרעפּערקע
130 דער בלינדער
131 דער דענקמאָל
132 געלט (שלאָפט דער מידער קאַטערינשטשיק)
134 בייַם עץ־הדעת

דאָס פישעלע, דאָס גאָלדענע — די צייַט

138 ✶ גרויסער אומעט אין דער דינער הילע פרייד
139 ✶ פון מייַן שווייַגן לייען וואָס איך טראַכט
140 לעבן (איין מאָל געפונען און צוויי מאָל פאַרלאָרן)
141 אויב ס׳וועט אַ מאָל...
142 דאָס פישעלע, דאָס גאָלדענע — די צייַט
144 ✶ יעדער שטראַל פּילט, אַז אים ווערגט דאָס פינצטערניש
145 נאַקעטע צייַט
146 צום אמת (זאָג מיר, ווי זאָל איך דיך זוכן?)
147 אמת... (מיינסטו, אַז ס׳איז אַלץ אַזוי?)
148 יצר־טובֿ
149 באַרימעריי (ווען די זון זאָל דאַרפן זיך באַרימען)
150 אַ באַנק אין גאָרטן
151 אויס... (דו מיסט זיך זי פאַרגעסן)
152 אייַנדרוק (הערסט אַ מאָל בייַ נאַכט)
153 בייַם פאַלשן וועג
154 גייט אַ מענטש און רעדט צו זיך אַליין
155 אָפּשייד (זאָג ניט, אַז דו וועסט ניט קומען)
156 חשבון־הנפש (שטראָף מיך ניט, געדאַנק דערהויבענער)
157 די עלטער (מייַן ערשטע חבֿרטע — דאָס רויטע היטעלע)
158 דער זיידע (צו ביסעלעך, צו ביסעלעך)
159 דער זקן (אָפּגעגלוסט די פּאָר זייַן לעבן אים געשאָנקענע באַגערן)
160 עבֿר (אַ בלויע שויב)
161 אַ נאָמען... (ס׳איז אויפגעשווּמען הייַנט אין מייַן געדעכעניש אַ נאָמען)
162 פרייַנדשאַפט (אַלטע פעדעם טאָר מען ניט צערייַסן)
163 קוקנדיק אויפן זייגער
164 דער זייגער (טראָטעלע נאָך טראָטעלע)

ניט שוואַכער פונעם פעלדז

165 ווּנטש (דער קנאַל פון דונער)
165 ✶ און אַזוי געשעט מיר שטענדיק
166 דיכטערישער אמת (גרויס דאָס וואָרט איז, וואָס דערטראָגט)
166 קונסט (ס׳איז פונקט דאָס אייגענע)
167 געדאַנקען־פרייַנד
167 ✶ זאָג מיר, ווער האָט דיך געבוירן, גלאַנצנדיקע טרער?
168 התפעלות (קעלבעלע, וואָס שפּרינגסט אין פעלד)
168 אָפּטימיזם (אויסגעווייַנט די לעצטע טרער)

169 ✶ דער גרויסער פאַרוואָס ?
169 ענדערונגען (בלוי דאָס וואַסער, ווען ס׳איז טיף)
170 פרי־פרילינג
170 קלאָרקייט (ליגט אויף לאָנקעס אַ טומאַן)
171 לעבן... (כ׳קוק אויף דער פליג און כ׳טראַכט)
171 ✶ וויל ער שרײַען, שווײַגט דער שלײַען
172 געוויטער (ס׳האָט אַ זעץ געטאָן אַ דונער)
172 ✶ כּל־זמן ס׳פליט דער ווינט, איז ער אַ ווינט
173 געוויינטשאַפט (עס רײַסט דאָס פערד זיך)
173 הינטישקייט
174 ערבֿ אָנצינד
174 אײַז
175 פּאַראַדאָקס (דער פעלדז איז שטאַרקער פונעם מענטש)
175 ✶ זאָג ניט דעם שטיין, אַז ער איז גרוי
176 אַ רעטעניש
176 אָנמאַכט (עס ברויזט אַזוי דער ים)
177 דאָס פלאַטערל
177 אָקסן...
178 ווײַסער פערז
178 סענטימענטאַליקייט
179 בײַ נאַכט בײַם שטורעמדיקן ים
180 אויפן ברעג ים (ציט די כוואַליעס צו דער שלווה פונעם ברעג ?)
181 בײַם וואַסערפאַל
182 ס׳רעגנט... (דאַרף דען ניט דער הימל וויינען ?)
183 גורל (אַלע טראָפּנס פונעם רעגן ווילן פאַלן אויף אַ בייט)

נאָך אַלע דונערן

184 ווען דער אמת איז אַ שטיפקינד
185 ערבֿ אויפשטאַנד אין געטאָ
187 אַ ייִדיש ליד (אָ, דער ווייטיק פון די זיידעס)
189 תּקיעה גדולה
190 רעמיניסצענץ (און ביז הײַנט סע טרעפט נאָך)
192 „וואָר“...
194 יום־כּיפּור־תּשל״ד־רעמיניסצענצן

ביכער פון הירש אָשעראָוויטש

אַרויסגעגעבענע אין ישׂראל

צווישן בליץ און דונער

לידער און פּאָעמעס, פאַרלאַג י. ל. פּרץ, תּל־אָביב, 1973
פּרעמירט מיט דער יעקב גלאַטשטיין־פּרעמיע פון אַלוו. ייִד. קולטור־קאָנגרעס, ניו־יאָרק

מייַן פּאָנעוועזש

פּאָעמע, אָריגינאַל צוזאַמען מיט דער איבערזעצונג אין עברית פון אַברהם שלאָנסקי („פוניבז׳ שלי״), „איגוד יוצאי פוניבז׳ בישׂראל״, תּל־אָביב, 1974

אין דער וועלט פון עקדות

לידער און פּאָעמעס, פאַרלאַג „המנורה״, תּל־אָביב, 1975
פּרעמירט מיט דער זכריה גאָנאָפּאָלסקי־פּרעמיע, פּאַריז

אוחז הליל ספין כחולה

שירים, הוצאת הקיבוץ המאוחד, אגודת הסופרים העברים, תּל־אָביב, תשל״ו

געזאַנג אין לאַבירינט

לידער און פּאָעמעס, פאַרלאַג „ישׂראל־בוך״, תּל־אָביב, 1977
פּרעמירט מיט דער פערנאַנדאָ כענאַ־פּרעמיע פון ייִד. צענטראַל־קאָמיטעט אין מעקסיקע

תּנך־פּאָעמעס

פאַרלאַג „רשפים״, תּל־אָביב, 1979

בלויע בומעראַנגען

לידער און פּאָעמעס, פאַרלאַג „ישׂראל־בוך״, תּל־אָביב, 1979

בײַם עץ־הדעת

לידער, פאַרלאַג „ישׂראל־בוך״, תּל־אָביב, 1981